

szolgálati osztály útján) az Államfőhöz tesz előterjesztést.

62. Mindenkit csak olyan szolgálati beosztásba lehet kinevezni, amely az általa tényleg viselt rendfokozat számára rendszeresítve van.

Rendszeresített létszámon felül való vezénylést — az örsöket és a csendőriskolákat kivéve — csak a kerületi parancsnokság rendelhet el, de az is csak meghatározott időre.

63. Rangosztályba nem sorolt havidíjasokat és altiszteket, — gazdasági szakképzettséggel bírók kivételével — irodai szolgálatra, ha arra egyébként alkalmasak, csak akkor szabad beosztani, ha bizottságilag megállapítást nyert, hogy testi törődöttségük miatt közbiztonsági szolgálatra nem vagy csak kevésbé alkalmasak. Ezt egyszersmindenkorra vagy meghatározott időre a 20. pontban említett toborzó-bizottság állapítja meg. A bizottság határozatát az állományparancsban ki kell hirdetni.

Másokat csak akkor szabad irodai szolgálatra alkalmazni, ha az előbb említett feltételeknek megfelelő egyének rendelkezésre nem állanak.

II. RÉSZ.

SZOLGÁLAT.

III. Elvi határozványok.

13. §. Szolgálati feladatok.

64. A csendőr, illetőleg az örsparancsnokság a következő szolgálati feladatokat végzi:

1. Működési területének állandó portyázása által büntetendő cselekmények elkövetését megakadályozza.

2. Elkövetett büntetendő cselekmények felől tudomást szerez, azok tetteseit kinyomozza és az illetékes bírósághoz vagy hatósághoz feljelenti, illetőleg átadja.

3. Az államra és a közbiztonságra veszélyes, gyanús vagy rendőri felügyelet alá helyezett egyéneket, a külföldieket és a gyanús idegeneket megfigyeli és ellenőrzi, szükség esetében velük szemben eljár; gyanús helyiségeket megfigyel és ellenőriz.

4. Nyomozott és körözött egyének után puhatol s megtalálás esetében velük a nyomozólevél, elfogatóparancs vagy körözés rendelkezése szerint jár el.

5. Állami és társadalmi rend, vallás elleni, nemzeti-ségi, munkás és egyéb társadalmi mozgalmakat figyelemmel kísér, észleleteiről jelentést tesz, sürgős esetekben közbelép.

6. Nemzetvédelmi szempontból megfigyeléseket végez és észleleteiről az előljáró parancsnokságot és az illetékes közigazgatási hatóságot tájékoztatja.

7. Elemi csapások, balesetek, ragályos betegségek és más közveszélyek esetében segínyt nyújt.

8. Népgyűlések, népcsoportosulások alkalmával a rendet fenntartja, a nem engedélyezett népgyűléseket feloszlatja.

9. A bíróság, az ügyészség vagy más illetékes hatóság felhívására vagy megkeresésére nyomozó cselekményeket, továbbá elfogásokat és elővezetéseket fogantatosít.

10. Nyilvános közlekedési eszközökön és vonalakon a forgalom zavartalanságát biztosítja.

11. Az illetékes katonai és polgári hatóságok és hatósági személyek felhívására vagy megkeresésére karhatalmi segítyt nyújt.

12. Utasokat és szállítmányokat kísérés által biztosít.

13. A községi éjjeli őröket, illetőleg a hatóság által felállított polgári őröket ellenőrzi, az utóbbiakat azonban csak külön felhívásra.

14. Züllésnek indult vagy erkölcsi romlásnak kitett gyermekek és fiatalok környezetét megfigyeli, az ő életviszonyaik felől tájékozást szerez és erről az illetékes hatóságnak jelentést tesz.

15. A közbiztonságra vonatkozó minden fontos ügyben az előljáró parancsnokságot és az illetékes hatóságot állandóan tájékoztatja, azokhoz ezzel a szolgálattal kapcsolatosan javaslatot tesz, egyes egyének, egyesületek stb. működéséről és közbiztonsági vagy erkölcsi szempontból való magatartásáról vagy megbízhatóságáról véleményt ad.

16. A katonai egyéneket — ott, ahol honvéd állomásparancsnokság nincs — katonai szempontból (magatartás, öltözet stb. tekintetében) ellenőrzi, szökevény és önkényűen eltávozott katonákkal szemben eljár.

17. Az illetékes mentelepvezetőségek megkeresésére az állami ménék ellenőrzésében közreműködik, zugménéket kinyomoz és azok tulajdonosaival szemben eljár.

18. A vámóralakulatok által csempészetten tettenért s átadott idegen honos jogtalan határátlépőket a tényleírással együtt a kir. ügyészséghez továbbítja.

65. Az előbbi pont 1—18. alpontjaiban fel nem sorolt szolgálatokra a csendőrt senki sem veheti igénybe; szintúgy tilos a csendőrt hivatásszerű szolgálatától bármi címen indokolatlanul elvonni.

Különösen tilos a csendőrt igénybe venni:

a) magántermészetű vagy személyes szolgálatra, a küldöncszolgálat (173. pont) kivételével;

b) közönséges testi munkára, kivéve a szolgálat, a kiképzés, a laktanyarend vagy a csendőrség belső gazdálkodása érdekében szükséges ilyen munkákat;

c) betegek vagy elmebetegek kísérésére, háztartási cselédszökevényeknek és iparostanoncoknak helyben való elővezetésére, ha erre a célra más rendőri közeg rendelkezésre áll;

d) polgári hatóságoknál teljesítendő belső (irodai, küldönc, ügyeleti stb.) szolgálatra, polgári bíróságok és hatóságok ügyiratainak, idézéseinek stb. kézbesítésére, hivatalos rendelkezések kihirdetésére és olyan összeírásokra, amelyek nem valamely kivételes fontosságú rendészeti vagy közbiztonsági adatgyűjtésre vonatkoznak;

e) cselédek és munkások munkásbiztosítási bejelentési ügyeinek ellenőrzésére;

f) letartóztatási intézetekben foglyoknak állandó vagy huzamosabb ideig tartó őrzésére;

g) színházi, mozgófénykép- vagy más előadásokon, továbbá táncmulatságokon rendszeres ügyeleti szolgálat teljesítésére;

h) politikai gyűléseknek a hatóság képviselőjében való ellenőrzésére;

i) vám- és egyedárúsági vagy jövedéki törvényekbe ütköző cselekmények nyomozására, tettenérés esetét kivéve; egyéneknek, cégeknek vagy vállalatoknak jövedéki szempontból való rendszeres ellenőrzésére;

j) gyepmesterek kísérésére, munkásoknak munka közben való felügyelésére, kéj nőknek orvosi vizsgálatra való előállítására, ha erre a célra más rendőri közeg rendelkezésre áll;

k) bármilyen gyűjtésre, árusításra, nyomtatványok vagy más cikkek terjesztésére, továbbá ilyeneknél közvetlen vagy közvetett közreműködésre.

Ezeket a tennivalókat a csendőr saját kezdeményezéséből sem végezheti.

66. Különös rendeltetéssel vagy feladattal felállított őrsök és különítmények olyan szolgálati tennivalóit, amelyek a jelen utasításban nincsenek előírva, — ha pontos meghatározásuk vagy a helyi viszonyokhoz képest való részletezésük szükségesnek látszik — az illetékes szárnyparancsnokság az érdekelt hatóságok meg-

hallgatásával köteles „Különleges Utasítás“-ba foglalni és azt jóváhagyás végett az osztályparancsnokságnak felterjeszteni. A jóváhagyott különleges utasítás 1—1 példányával az érdekelt örs (különítmény) parancsnokságon kívül az illetékes szakaszparancsnokot, továbbá az előljáró osztály- és kerületi parancsnokságot, valamint az illetékes közigazgatási vagy állami rendőrségi hatóságot is el kell látni.

Olyan feladatokat vagy tennivalókat, amelyeknek teljesítése a 65. pont *a)*—*k)* alpontjai szerint tilos, a „Különleges Utasítás“ sem tartalmazhat.

14. §. A szolgálat tagozódása.

67. A csendőrség szolgálata közbiztonsági és belső szolgálatra tagozódik.

Közbiztonsági szolgálat alatt mindazoknak a szolgálati ténykedéseknek összeségét értjük, melyeknek célja a törvények és törvényes rendelkezések végrehajtásának fegyveres erővel való biztosítása.

A közbiztonsági szolgálat:

- a)* államrendészeti,
- b)* közrendészeti,
- c)* igazságügyi rendészeti és
- d)* karhatalmi szolgálatra tagozódik.

a)-hoz. Az államrendészeti szolgálat fogalma alá mindazok a feladatok tartoznak, amelyeknek célja az állam és társadalom egészének, berendezkedésének, az állam alkotmányának és törvényes kormányának, törvényhozásának, belső és külső biztonságának, politikai szabadságának biztosítása.

b)-hez. A közrendészet körébe a személy- és vagyonbiztonságnak fenntartását és megóvását, továbbá a bűncselekmények megelőzését, valamint az elemi csapások által okozott károk lehető csökkentését célzó tennivalók tartoznak.

c)-hez. Az igazságügyi rendészet feladata a bűncselekmények felderítésében, azok tetteseinek és részeinek megállapításában, üldözésében, elfogásában, valamint a büntető eljárás sikeres lefolytatásához szüksé-

ges bizonyítékok megszerzésével az igazságügyi hatóságoknak és bíróságoknak segítségére lenni.

d)-hez. A karhatalmi szolgálat a csendőrség igénybevételére jogosított bíróságoknak, hatóságoknak és személyeknek fegyveres erővel való támogatása.

A belső szolgálat azokat a szolgálatoakat foglalja magában, amelyeknek célja a csendőrség kiképzése, továbbá katonai fegyelmének és belső rendjének fenntartása.

68. A közbiztonsági szolgálat a szolgálatkezelés szempontjából „rendes“, „felszólított“ és „ellenőrző“ szolgálatra tagozódik.

„Rendes“ szolgálat — az ellenőrző szolgálat kivételével — minden hivatalból kivezényelt és egyenruhában teljesített szolgálat;

„felszólított“ szolgálat a csak bírósági vagy hatósági felhívásra (megkeresésre) vezényelhető szolgálat; „ellenőrző“ szolgálat az eddig felsorolt szolgálatokban álló egyének ellenőrzésére vezényelt szolgálat.

69. Mind a közbiztonsági, mind a belső szolgálatra vezényelt csendőregyének az eligazítástól a bevonulásig, — beleértve a laktanyában a szolgálat végén esetleg megtartott pihenőt is — mint „szolgálatban állók“ jönnek tekintetbe, azzal a megkülönböztetéssel, hogy a közbiztonsági (rendes, ellenőrző, felszólított) szolgálatban állókat az eligazítástól a bevonulásig örszolgálatban lévőknek kell tekinteni.

A napirend szerint megtartott foglalkozás szintén a szolgálat fogalma alá esik.

70. A belső szolgálat ellátására a csendőrségnél is általában a Szolgálati Szabályzat I. Részének határozványai mértékadóak. A csendőrségi szolgálat sajátlagossága által szükségessé tett eltéréseket a jelen utasítás V. fejezete tartalmazza.

IV. Személyes magatartás.

15. §. Általános magatartás és viselkedés.

71. A csendőr az államhatalom képviselője, a törvényes rend és belső béke támasza, az ország közbiztonságának és nyugalmanak őre, az állam és a nemzet bizalmának letéteményese.

A csendőr legyen büszke szép hivatására, azt életcélnek, kitüntetésnek és ne csupán kenyérkeresetnek tekintse. Legyen büszke arra, hogy olyan testületnek tagja, amely csak erkölcsileg megválogatottakat fogad kebelébe s amely mindenki által megkülönböztetett tiszteletben és megbecsülésben részesül.

Szeresse hivatását és testületét, amelynek életét szentelte, minden szavának és tettének célja az legyen, hogy esküvel fogadott kötelességének híven, becsülettel, vitézül megfelelve a csendőrség jó hírnevét és tekintélyét gyarapítsa, hogy mind saját magának, mind a testület összességének is mindig becsületet szerezzen.

Nemcsak szolgálati magatartása, hanem magánélete is legyen példás és kifogástalan, mert csak így lesz képes arra az erkölesi színvonalra emelkedni, amelyre mindig elengedhetetlen szüksége van és amelyet tőle mindenki meg is követel. Sohase feledje, hogy őt mindenki szemmel tartja és hogy helytelen magatartásával nemcsak saját magának, hanem a testületnek is árt, mert a testületet mindig egyes tagjainak magatartása szerint ítélik meg. Legyen előljáróihoz őszinte, hűséges és ragaszkodó; becsülje és szeresse bajtársait; óvakodjék a bajtársias egyetértés megzavarásától, de ne palástoljon semmi hibát, amely a fegyelmet vagy a szolgálat érdekeit veszélyezteti vagy a testület jóhírének ártalmára van. Ilyen hibáktól ne csak maga óvakodjék, hanem azoknak elkövetésétől bajtársait is tartsa vissza

s ha ilyenekről, vagy bajtársai által elkövetett büntetendő cselekményekről értesül, közvetlen előljárójának azonnal tegyen jelentést.

Erkölcös és józan életmód, pártatlanság, igazságszeretet és megvesztegethetetlenség, törvénytisztelet, éberség, bátorság, önmérséklettel és tapintatossággal párosult erély, törhetetlen hazaszeretet, valamint fáradalmat és megalkuvást nem ismerő kötelességérzet és mintaszerű fegyelmezettség voltak és legyenek a magyar csendőr fő jellemtulajdonságai.

72. Pártatlanság alatt azt kell érteni, hogy a csendőr sem rokoni kötelék, sem baráti viszony, sem pedig személyes rokon- vagy ellenszenv, melléktekintet vagy magánérdek által kötelességének hű teljesítésétől magát el ne tántoríttassa, valamint, hogy mindennemű jelentését és nyilatkozatát csakis az igazsághoz híven tegye meg.

A megvesztegethetetlenség alatt pedig azt kell érteni, hogy tilos akár szolgálatban, akár szolgálaton kívül bárkitől és bármi címen díjazást, ajándékot, jutalmat, kedvezményt vagy ingyen ellátást elfogadni, még ha azokat a legaggálytalanabb körülmények között ajánlanák is fel, mert azok elfogadása által a csendőr nemcsak a szolgálat érdeke ellen vét, hanem önmagát és testületét is lealacsonyítja. A csendőr családtagjai által megfelelő ellenszolgáltatás nélkül elfogadott pénzbeli vagy pénzértékű jutalmazás és ajándék ugyanolyan elbírálás alá esik, mintha azt a csendőr maga fogadta volna el.

A szolgálati kötelesség teljesítését ígérettől vagy ellenszolgáltatástól függővé tenni nem szabad.

Ajándéknak és ingyen ellátásnak nemcsak azokat a szolgáltatásokat kell tekinteni, amelyekért a csendőr semmi ellenszolgáltatást nem adott, hanem azokat is, amelyekért azok értékével arányban nem álló, csak csekély mérvű ellenszolgáltatást nyújtott.

Az „ajándék“ fogalma alá nemcsak tárgyak, hanem pénzértékkel bíró szolgáltatások is tartoznak. Ilyenek lehetnek: állattartás, kedvezményes földbérlet, földmégmunkáltatás, tűzifa és ipari termékek szolgáltatása stb.

Ajándék, jutalom, ingyen ellátás vagy általában bármiféle kedvezmény elfogadásának tilalma nemcsak az egyes csendőregyénekre, hanem a csendőrparancsnokságokra és közigazdálkodásokra is kiterjed. Ezért az utóbbiak által igénybe vett mindennemű szolgáltatást, ú. m. földbérletet, megmunkáltatást, nagyobb mennyiségű terményt stb. szerződéssel kell biztosítani és az erre vonatkozó megállapodást az osztályparancsnoknak jóváhagyás végett fel kell terjeszteni. Csendőregyének magán földbérleteiket a kerületi parancsnokságnak bejelenteni kötelesek.

Ajándék, jutalom vagy ingyen ellátás elfogadása miatt tett feljelentéseket kivétel nélkül mindig a kerületi parancsnok bírálja el, aki minden egyes esetben megfontolni köteles azt, hogy a feljelentett egyént szolgálati állásában, illetőleg a csendőrség kötelékében meg lehet-e hagyni.

Csendőrségi célokra a testületen kívül gyűjteni vagy egyeseket adakozásra felszólítani nem szabad. A testületen belül bármilyen célra való gyűjtéshez a belügyminiszter (személyi osztály útján) előzetes engedélyét kell kikérni.

73. Ha magánosok vagy hatóságok a csendőrt megjutalmazni vagy elismerésben részesíteni óhajtanák és e célból hozzá vagy az őrsparancsnoksághoz fordulnak, az előljáró szárnyparancsnoksághoz kell őket utasítani.

A csendőr részére felajánlott pénzjutalmat, az azt felajánló egyén vagy hatóság beleegyezésének kikérése után, a csendőrségi jutalmazási vagy más a legénység jutalmazását vagy jólétét szolgáló alap javára kell fordítani, amelyet esetenként a belügyminiszter jelöl meg.

Egyes csendőröknek a jutalmazási vagy más alaptól való megjutalmazását a kerületi parancsnokság javaslatára, a jutalmazni kívánt ténykedés megvizsgálása után, a belügyminiszter engedélyezi.

74. A csendőrt esküje mindenkivel, tehát még hozzátartozóival szemben is a legszigorúbb titoktartásra kötelezi. Ez a titoktartás nemcsak a kiadott parancsokra és rendeletekre, hanem mindarra vonatkozik, ami a csendőrnek szolgálata teljesítése közben szolgálati

állásából és szolgálati ténykedéseiből kifolyóan tudomására jut.

Tilos továbbá mindazt, ami a testület kebelén belül történik, ami a szolgálatot vagy az őrs belső életét illeti, vagy ami előljárók, feljebbvalók, bajtársak és alárendeltek személyére vonatkozik, hivatlanokkal közölni vagy az ő jelenlétükben tárgyalni. A családtagok ezirányú magatartásáért a családfő felelős.

Épen ezért a csendőr minden nyilatkozatában legyen óvatos. Ismeretlen egyénnel szemben legyen mindig tartózkodó és mindenkivel szemben, aki arra a legcsekélyebb okot szolgáltatja, gyanakvó és élesszemű.

A csendőr a szolgálati titkot a testületből való kilépés után is megőrizni köteles.

A csendőrt a szolgálati titoktartás alól a kerületi parancsnok menti fel; ha a titoktartás felsőbb helyről kiadott parancsra vagy rendeletre vonatkozik, a felmentést a belügyminiszter adja meg.

75. Szolgálati ügyekről hírlapok számára közléseket tenni sem közvetlenül, sem közvetve nem szabad. Bűnügyekben a sajtó tájékoztatására a kir. ügyészség hivatott.

A csendőrséget dicsérő vagy a csendőrség egyes szolgálati ténykedéseit magasztaló cikkeket a csendőrség tagjai hírlapokban nem helyezhetnek el. Egyes kimagasló ténykedések azonban a szaklapokban tárgyalhatók.

A csendőrség tagjai által a csendőrségről írt magánmunkák a közönség körében csak a belügyminiszter (személyi osztály útján adott) előzetes engedélyével terjeszthetők. Engedélyezés esetében sem szabad azonban a terjesztést csendőrségi személyek vagy ügynökök útján eszközölni.

76. A csendőrség vagy annak valamelyik alakulata nevében nyilvános előadást, nyilvános táncvigalmat vagy népiünnepélyt rendezni, nyilvános előadásokon vagy mozgófényképfelvételek alkalmával szerepelni vagy ilyen célra csendőrségi egyenruhát kölcsön adni nem szabad.

Más ünnepélyek vagy előadások rendezéséhez a műsor tervezetének felterjesztése mellett a belügyi-

niszter (személyi osztály) előzetes engedélyét kell kikérni.

77. A csendőr életmódja mindig szerény és anyagi helyzetéhez mért legyen. Tékozlás, fényűző és könnyelmű életmód, költséges szórakozások és kedvtelések, hitelbe való meggondolatlan vásárlások a csendőrt anyagilag mihamar tönkreteszik és könnyelmű adóságsínálásra kényszerítik; az eladósodott csendőrnek pedig soha sincs meg az az erkölcsi függetlensége, amelyet a csendőrségi szolgálat mindig megkíván. Ezért igyekezzék illetményeivel nemcsak beérni, hanem azokból havonta bármi keveset is megtakarítani, hogy előre nem látott kiadások ne hozzák anyagi zavarba.

Az előljáróknak, de különösen az őrsparancsnoknak kötelessége az alárendelték anyagi helyzetét figyelemmel kíséreni. Ha az őrsparancsnok azt tapasztalná, hogy valamelyik alárendeltje, akár könnyelműségből, akár önhibáján kívül annyira eladósodott, hogy adósága 2 havi illetményének összegét meghaladja, erről az illető csendőrnek közvetlen előljáró tiszti parancsnokságához jelentést tenni köteles. Az ilyen jelentést bizalmasan kell kezelni.

78. A csendőr mindig és mindenkivel szemben komoly, előzékeny és tisztességtudó magaviseletet tanusítson. Magatartásában és külső megjelenésében legyen katonás és gondosan kerüljön mindent, ami őt ferde megítélés, gúny vagy tréfa tárgyává tehetné.

Politizálni sem bajtársakkal, sem másokkal nem szabad.

A szeszes ital élvezetében a csendőrnek a legmeszebb menő mértékletességet kell tanusítania.

79. Erkölcstelen életmód, rosszhírben álló, vagy a csendőr állásához nem illő férfi vagy nőszemélyekkel való bizalmas érintkezés, korcsmázás, szeszesitalok mértéktelen élvezése, pénzben kártyázás és a tivornyázás olyan hibák, amelyeknek a csendőrnél előfordulniok nem szabad.

80. Aljas és rossz hírben álló korcsmákat és csapszékeket a csendőr ne látogasson. Tisztességes szórakozóhelyeket szolgálaton kívül felkereshet, de ott dorbézolnia vagy illetlenül viselkednie nem szabad. Ha

valamelyik csendőr nyilvános helyen leittasodnék vagy botránnyosan viselkednék, a bajtársak kötelesek őt a közönség előtt feltűnés nélkül azonnal eltávolítani és előljáró parancsnokánál feljelenteni.

81. Hivatalos vagy magánhelyiségbe lépéskor dohánnyozni nem illik. Az utcán vagy nyilvános helyen pipázni, bottal, korbáccsal vagy ebbel — a szolgálati ebet kivéve — megjelenni nem szabad.

82. A csendőr szolgálaton kívül se tévessze szem előtt hivatásbeli kötelességeit. Kisérje figyelemmel a körülötte történő eseményeket és gyanús jelenségeket s ha rögtön közbelépnie nem szükséges, azokról — fontoságukhoz képest — azonnal vagy a laktanyába való visszatérése után őrsparancsnokának tegyen jelentést.

83. A csendőr engedély nélkül semmiféle egyesületnek tagja nem lehet.

Politikával nem foglalkozó társadalmi és kulturális egyesületekbe való belépéshez a kerületi parancsnok engedélye szükséges, akihez az egyesületnek a belügyminiszter által jóváhagyott alapszabályait fel kell terjeszteni.

Az alapszabályok megváltoztatása esetében az új vagy módosított alapszabályokat az egyesületbe belépett csendőregyén a kerületi parancsnokhoz szintén felterjeszteni köteles.

Tisztekre nézve külön kiadott rendelkezések mértékadóak.

84. A csendőrnek keresetszerű mellékfoglalkozást üznie, kereskedéssel vagy üzérkedéssel foglalkoznia nem szabad, ami azonban a kellő mértéket meg nem haladó okszerű gazdálkodás feleslegének értékesítését nem zárja ki. A vele egy háztartásban élő hozzátartozók is csak olyan foglalkozást üzhetnek, amely a csendőr szolgálati állásával összeegyeztethető, vagy amely a csendőrt szolgálata ellátásában nem feshélyezi. A csendőr a vele egy háztartásban élő hozzátartozóinak keresetszerű foglalkozását az osztályparancsnokságnak bejelenteni köteles.

85. A csendőr az örskörletben használt nemzeti kisebbségi nyelvet, legalább a szolgálat követelményeinek megfelelően, 2 év alatt elsajátítani köteles.

86. A csendőr olyan szárnynak a felügyeleti területén, amelyben születési vagy illetőségi helye fekszik, illetőleg, ahol polgári életében huzamosabb ideig tartózkodott s végül, ahol magának vagy nevének rokonsága van, állandó szolgálati beosztást nem nyerhet.

Ha beigazolást nyert, hogy a csendőr őrsállomásán vagy annak körletében a szolgálatra vagy saját magára nézve hátrányos személyes ismeretséggel bír, akkor azonnal át kell helyezni. Hasonlóképpen azonnal át kell helyezni a csendőrt akkor is, ha állomáshelyén akár életmódja, akár pedig valami súlyosabb természetű és köztudomásra jutott fegyelmi megtorlást vagy még szigorúbb elbírálást igénylő cselekmény elkövetése folytán a lakosság bizalmát elvesztette vagy a saját tekintélyét veszélyeztette.

87. A csendőr mindennemű szolgálati vagy személyes ügyével kizáróan előjáróihoz forduljon. Azt a csendőrt, aki szolgálati ügyben a testületen kívül álló egyének pártfogását vagy közbenjárását veszi igénybe, meg kell fenytetni.

16. §. Magatartás szolgálatban.

88. A csendőrtől megkövetelt általános erkölcsi tulajdonságok szolgálati ténykedéseiben is irányadók.

A csendőr sohase feledkezze meg arról, hogy ő van a közönségért, épen ezért minden szolgálati ténykedését udvariasság és előzékenység jellemezze. Mindenki-vel illedelmesen érintkezze.

Erőszakoskodás, hencegés és durvaság a csendőr hivatásával nem fér össze. Különösen lealacsonyítja a csendőrt, ha valakit tettleg bántalmaz, ami ezenfelül még megtorlást is von maga után.

89. A szolgálatban álló csendőrnek a szolgálat tartama alatt, még a pihenési időt is beleértve, szeszes italt fogyasztania, továbbá nyilvános étkező- és szórakozóhelyiségekbe, valamint szállodákba étkezés vagy pihenés céljából belépnie nem szabad. Vasúton való szolgálati utazás alkalmával azonban — fogolykiséret esetét kivéve — a vasúti éttermekbe étkezés céljából betérhet.

Az előbb említett nyilvános helyiségekbe portyázás vagy más szolgálati ténykedés közben beléphet, ha észleletei vagy a fennforgó körülmények ezt szükségessé teszik, de ott fegyverét letenni és huzamosabban tartózkodni, mint azt a szolgálat megköveteli, nem szabad. Bevonulás után az ilyen belépést az őrsparancsnoknak mindig be kell jelenteni.

90. Városok, községek vagy népesebb telepek utcáin, vasuti vagy hajóügyi szolgálatban, úgyszintén szolgálati fellépés vagy szolgálati ténykedések alkalmával dohányozni nem szabad; ez csak a szabadban való portyázás és a pihenő alatt van megengedve.

91. A csendőr szolgálati megjelenése komoly, tekintélyt és tiszteletet parancsoló legyen; feltétlenül kerüljön tehát minden olyan magatartást vagy cselekményt, amely fellépésének vagy megjelenésének komoly-ságát veszélyeztetné. Ilyen hibába esik többek között a csendőr, ha fennhéjázó vagy nyegle módon viselkedik, lényegtelen dolgokban fontoskodik, nevetgél, dévajkodik, fölösleges magánbeszélgetést folytat, testtartása katonátlan stb. Községekben vagy lakott helyeken való portyázás vagy más szolgálatteljesítés közben, hacsak arra szolgálati ok nincs, a járőr tagjai egymással se beszélgessenek.

92. Csendőrségi személyeknek és parancsnokságoknak közbiztonsági szolgálati tennivalóikkal összefüggésben álló ügyekre nézve írásbeli igazolványokat vagy bizonyítványokat magánfelek számára kiállítaniok vagy ilyeneket aláírniok nem szabad.

93. Fegyveres szolgálatban álló járőrnek városok és községek belső területén a gyalogjárón menni csak akkor szabad, ha az úttestet valamely okból (nagy forgalom, nagy sár stb.) használni nem tudja, vagy ha a szolgálat érdeke úgy kívánja.

94. A tiszteletadásra nézve a Szolgálati Szabályzat I. Rész és a gyakorlati szabályzatok mértékadóak. Két főből álló járőr a tiszteletadást vezényszó nélkül egyszerre teljesíti. Kettőnél több főből álló járőrnél polgári egyének előtt (l. 100. pontot) csak az elől menetelő parancsnok tiszteleg. Fogolykiséreti szolgálatban álló egyének nem tisztelegnek.

17. §. Önképzés szükségége.

95. Hogy a csendőr szolgálatát eredményesen láthassa el, szükséges, hogy állandó tanulással és lankadatlan szorgalommal, a hivatása által megkívánt elméleti és gyakorlati ismereteket megszerezze.

Alaposan ismernie kell tehát azokat a törvényeket, utasításokat, rendeleteket, szabályrendeleteket és parancsokat, amelyek szolgálatával kapcsolatosak, tisztában kell lennie a nyomozás elméletével, gyakorlati keresztülvitelének módjával s az írást, számolást és fogalmazást annyira el kell sajátítania, hogy bármilyen ügyben jelentést vagy feljelentést önállóan megszerkeszteni képes legyen.

Szolgálatának ellátásához szükséges gyakorlati ismereteit a csendőr csakis a gyakorlati szolgálatban való hosszabb tevékenykedés után, de akkor is csak úgy tudja megszerezni, ha szolgálata iránt kedvet és érdeklődést tanusít, ha feljebbvalóinak és idősebb bajtársainak útmutatásait és magyarázatait megjegyzi, az ő ténykedéseiket megfigyeli és az általa meg nem értett dolgokban maga kér tőlük felvilágosítást.

96. A csendőrség katonai szervezetéből folyóan a csendőr ismerje a katonai büntetőtörvénykönyvnek, a katonai szabályzatoknak és előírásoknak reá vonatkozó rendelkezéseit és törekedjék arra, hogy katonai szakismereteit is állandóan bővítse.

97. A csendőr a szakismereteken felül olyan ismeretekre is tegyen szert, amelyek általános műveltségének fokozására és látókörének szélesbítésére alkalmasak.

A társadalmi magatartási szabályok és érintkezési formák ismerete a csendőr társadalmi helyzetét teszi kedvezőbbé.

A felsorolt ismereteknek megszerzése nemcsak a szolgálat érdekében szükséges, hanem a csendőr egyéni érdekét és boldogulását is előmozdítja, mert kellő képzettség nélkül pályáján nem boldogulhat és azoknak az élet bármely helyzetében is hasznát veszi.

Fokozottabb mértékben áll fenn ez a követelmény a szakasz- és őrsparancsnokokkal, valamint az őrspa-

rancsnokhelyettesekkel szemben, akik a legénység oktatására és önképzésének irányítására elsősorban vannak hivatva és akik ennek a feladatuknak csakis kiváló elméleti és gyakorlati képzettség mellett tudnak megfelelni.

18. §. A csendőr személyes viszonya a csendőrség tagjaihoz és a polgári személyekhez.

98. A csendőrt az előljárók és feljebbvalók ugyanolyan bánásmódban részesítsék, mint amilyent a m. kir. honvédség ténylegesen szolgáló altisztjeire a Szolgálati Szabályzat I. Rész előír.

A csendőrt nyilvánosan megdorgálni nem szabad.

99. A csendőrt polgári hatóságok, hatósági személyek és magánegyének részéről is állásának megfelelő bánásmód illeti meg s egyáltalában nincs megengedve, hogy vele szemben bárki is gorombáskodjék vagy állásának tekintélyét sértő módon viselkedjék. Ha ez mégis előfordulna, a csendőrnek a 108. pontban illetve a 312. pont 24. alpontjában előírtak szerint kell eljárnia.

A csendőr kizáróan saját előljáróinak fegyelmi hatalma alatt áll, minek folytán mind a hatóságoknak, mind a magánosoknak minden olyan ügyben, amely a csendőr személyét érinti, a csendőr közvetlen tisztii előljárójához kell fordulniok.

100. Polgári közhivatalnokoknak a csendőr az állásukkal járó tiszteletet megadni köteleles.

A vármegye fő- és alispánjának, a kir. törvényszék és a kir. ügyészség elnökének, a vizsgálóbíróinak, a járás főszolgabírájának és a kir. járásbíróság elnökének, valamint olyan városokban, amelyeknek a területén a szolgálatot a csendőrség látja el, az illetékes állami rendőrség kapitánysága vezetőjének a csendőr — ha előtte ismeretesek, vagy ha mint ilyenek felismerhetők — mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül katonai tiszteletadással tartozik.

19. §. Jelentkezések és bemutatkozások.

101. Ha valamely csendőrségi állomásra az Államfő megérkezik, akkor az állomáson lévő legmagasabb csendőrtiszti parancsnok az első szárnysegédnél jelentkezik, illetőleg vele érintkezésbe lép és rendelkezéseit kikéri.

Örsállomásokon ez az illetékes szárnyparancsnok feladata, aki az Államfő ottléte alatt ott tartózkodni köteles.

102. Ha valamely csendőrségi állomásra a honvédelmi miniszter, a honvédség főparancsnoka vagy az illetékes honvéd vegyes dandárparancsnok szolgálatban megérkezik, akkor — tekintet nélkül arra, hogy ott honvéd állomásparancsnokság van-e vagy nincs — az állomáson lévő legmagasabb csendőrparancsnok nála jelentkezni köteles. Ha az állomáson csak örsparancsnokság van, a jelentkezést az örsparancsnok vagy helyettese a parancsörtisztnél teljesíti.

Ha olyan örsállomásra, ahol honvéd állomásparancsnokság nincs, a csendőrség valamely katonaállományú tényleges tisztje szolgálatban vagy szolgálaton kívül, avagy a honvédség valamely katonaállományú tényleges tisztje szolgálatban megérkezik és ezt az örssel közli, nála az örsparancsnok vagy helyettese jelentkezni köteles.

103. Tiszti állomásokon a legmagasabb parancsnok (segédtisztjével) jelentkezni köteles a miniszterelnök-nél, a honvédelmi és belügyminiszternél, a honvédelmi és belügyi államtitkárnál és végül a belügyminiszternek kirendelt képviselőjénél, utóbbinál azonban csak akkor, ha az V. vagy ennél magasabb polgári fizetési osztályba tartozik és érkezéséről a parancsnokság hivatalos értesítést kapott. Ha a belügyminiszter képviselője a VI. vagy ennél alacsonyabb polgári fizetési osztályba tartozik és ha a parancsnok hivatalos értesítést kap, vele a parancsnok segédtisztje útján — a szárnyparancsnok azonban személyesen — a hivatalos érintkezést vegye fel.

Ha valamely nem tiszti parancsnokság székhelyén lévő örs állomáson a miniszterelnök, a honvédelmi vagy

belügyminiszter, a honvédelmi vagy belügyi államtitkár, továbbá bármely örs állomáson a vármegye fő- vagy alispánja, az illetékes kir. törvényszék vagy kir. ügyészség elnöke, az illetékes kir. járásbíróság elnöke, a járás főszolgabírája, végül azokon az örsökön, amelyek az állami rendőrség hatósági területén teljesítenek szolgálatot, az illetékes kerületi rendőrfőkapitány vagy az illetékes rendőrkapitányság vezetője hivatalosan megjelenik, náluk az örsparancsnok jelentkezni köteles.

A jelentkezések a 209. pontban előírt esetekben díszben, különben pedig szolgálati öltözetben és mindig a szálláson történnek.

104. Uj állomásra való bevonulás után a tiszti parancsnokok mindazoknak a hatóságoknak és hivataloknak a főnökeinél, akikkel szolgálatilag érintkeznek, bemutatkozó látogatást tesznek.

A szakasz- és örsparancsnokok a közigazgatási hatóság főnökénél, a kir. járásbíróság elnökénél, a helybeli állami rendőrség vezetőjénél és végül a községi előljáróságoknál hivatalosan bemutatkozni kötelesek.

A szakaszparancsnoknak a közigazgatási (állami rendőrségi) hatóság főnökével, az illetékes járásbíróság elnökével és büntető bíráival, valamint a községi előljáróságokkal állandó érintkezésben kell lennie s náluk szükség szerint időnként meg kell jelennie.

A katonai jelentkezésekre nézve a Szolgálati Szabályzat I. Rész 34. a. §-ában foglaltak mértékadók.

105. Szolgálatban álló járőrök portyázás, illetőleg külső szolgálat teljesítés közben — ha szolgálatuk őket abban nem akadályozza — minden előljárónál, kivel találkoznak, jelentkezni kötelesek. Feljebbvalónál, valamint a 103. pontban felsorolt polgári személyiségeknél csak akkor, ha ezek őket megszólítják. Ha a járőr szolgálata közben olyan községbe ér, ahol a vármegye fő- vagy alispánja, a járás főszolgabírája, a kir. ügyészség elnöke, a vizsgálóbíró vagy a kir. járásbíróság elnöke, valamint az állami rendőrség olyan hatósági területén, ahol a csendőrség teljesíti a szolgálatot, az illetékes rendőr kerületi főkapitány vagy az illetékes rendőrkapitányság vezetője hivatalosan megjelent, náluk jelentkezni köteles. Az előljáró osztály- és szárnyparancs-

nokság székhelyén való megjelenés alkalmával a járőrök az osztály- és szárnyparancsnokságnál is jelentkeznek.

Ha a járőr idegen őrsparancsnokság székhelyén vagy pedig — nyomozás céljából — idegen állami rendőrségi hatóság székhelyén megjelenik, az illető őrsparancsnokságnál jelentkezni, illetőleg az állami rendőri hatóság vezetőjénél vagy megbízott helyettesénél bemutatkozni köteles. Ha nyomon üldözés esetében a jelentkezés (bemutatkozás) a késedelemből beállható veszély miatt a megérkezés után azonnal nem lehetséges, akkor annak utólagosan, a nyomozó cselekmény befejeztével kell megtörténnie.

Ha a járőr idegen őrs, illetőleg állami rendőrségi hatóság területén nyomoz anélkül, hogy azoknak székhelyén megjelennek, az idegen őrsparancsnokságot, illetőleg az állami rendőrségi hatóságot a járőr megjelenéséről — annak bevonulása után — az őrsparancsnok értesíti.

106. A Szolgálati Szabályzat I. Rész 265. a.—c.-ig és 266. a.—e.-ig terjedő pontjaiban előírt jelentkezéseket, illetőleg értesítéseket tisztek a helyben levő legmagasabb csendőrtiszti parancsnokságnál is, csendőrök pedig csak a helyben levő őrsparancsnokságnál teljesítik. Ha az állomáshelyen csendőrőrs nincs, akkor a jelentkezés az illetékes őrsön szolgálati jegyben is történhetik. A postaköltséget azonban a szabadságolt viseli.

Csendőrtisztek, ha Budapesten megjelennek s ott három napon túl tartózkodnak, kötelesek a városparancsnokságnál jelentkezni. Ha az ott tartózkodás négy napig vagy ezen túl tart, ezenfelül a csendőrség felügyelőjénél is jelentkeznek.

107. Tisztek a honvédelmi miniszternél s egyéb katonai feljebbvalóknál a jelentkezést a Szolgálati Szabályzat I. Rész. 93. és 94. pontjában foglaltak szerint teljesítik. A miniszterelnöknél, a belügyminiszternél, a honvédelmi vagy a belügyi államtitkárnál és a belügyminiszter kirendelt képviselőjénél az előírt esetekben „Jelentem“, illetőleg „Jelentkezem“ szóval jelentkeznek.

Csendőrök a fentemlített magasállású polgári személyiségek, valamint a felhívási joggal bíró polgári hatósági személyek előtt ugyanígy jelentkeznek.

Polgári személyeknél való bemutatkozások alkalmával tisztekre az általános társadalmi formák mértékadó; a csendőrök a „Tisztelettel bemutatkozom“ szavakat használják.

A csendőr a polgári személyiségeket a jelentkezés, illetőleg bemutatkozás alkalmával az őket megillető címmel, hivatali állásuk megnevezésével és „Úr“ szóval szólítja meg.

20. §. Panasz polgári egyének ellen. Eljárás becsület-sértés, rágalmazás és hamis vád esetében.

108. Ha a csendőrnek valamely polgári hivatalos személy vagy magánegyén ellen a személyét ért sérelem miatt panasz van, azt közvetlen előljárójának jelenti be, aki azt jelentésbe foglalva további eljárás végett a kerületi parancsnoksághoz előterjeszti.

Ha a csendőrt valamely polgári egyén akár szolgálatban, akár szolgálati ténykedéséből kifolyóan becsületében megsérti, megrágalmazza vagy ellene hamis vádat emel, a törvényes megtorlás igénybevételétől elállania nem szabad.

Ilyen esetekben a csendőr panaszát közvetlen előljárójának bejelenti és egyúttal ugyanahhoz benyújtja az illetékes kir. ügyészséghez vagy kir. járásbíróshoz címzett feljelentését, amelyben a bűnvádi eljárás megindítását és a vád képviselőjének a közvádló által való átvételét kéri. Az őrsparancsnokság a csendőr jelentését az előljáró szárnyparancsnoksághoz terjeszti fel.

A szárnyparancsnok az ügyet a feljelentés továbbítása előtt, de legkésőbb 8 nap alatt kivizsgálja és a csendőr jelentését a kivizsgáló jelentés kíséretében szolgálati úton a kerületi parancsnoksághoz terjeszti fel, amely, ha az eljárás megindítására elegendő alapot lát, a további intézkedést megteszi. Ezért a csendőr a feljelentésben a tanúk neveit, valamint bizonyítékait is sorolja fel, hogy panaszának alaposságát már a szárnypa-

rancsnok által megejtendő vizsgálat során bizonyítani tudja.

Ha a kir. ügyész a vád képviselőjét átvette, a vádat azonban a tárgyalás során elejtette vagy ha a vádat nem ejtette ugyan el, de a bíróság megszüntető végzést vagy felmentő ítéletet hozott és e határozat ellen a kir. ügyész perorvoslással nem élt, a csendőr, amennyiben a pótmagánvád átvételére nem hajlandó, nyugodjék meg a kir. ügyész eljárásában, illetőleg a bíróság végzésében vagy ítéletében.

Ha a kir. ügyész becsületsértés, illetőleg rágalmozás esetében az ügybe kezdettől fogva nem avatkozott be, avagy akár e cselekmények, akár hatóság előtti rágalmozás, illetőleg hamis vád esetében a vád képviselőjét még a tárgyalás előtt megtagadta, illetőleg elejtette, vagyis ha a vádat az előbbi cselekmények esetében mint főmagánvádló, az utóbbi cselekmények esetében pedig mint pótmagánvádló maga a csendőr képviselte, akkor a vád képviselője körül a csendőr saját belátása szerint jár el. Ha azonban a vádat a tárgyalás során is képviselte, bocsánatkéréssel nem szabad megelégednie, hanem ítéletet kell kérnie.

Ha a csendőrt szolgálaton kívül mint magánszemélyt sértették meg becsületében vagy rágalmozták meg, panaszát szóval az őrsparancsnoknak jelentse be, aki köteles az esetet kinyomozni, a bünvádi feljelentést elkészíteni és azt az illetékes kir. ügyészséghez vagy kir. járásbírósághoz leendő továbbítás végett szolgálati úton az előljáró kerületi parancsnoksághoz felterjeszteni. A feljelentéshez a bünvádi eljárás megindítását kívánó nyilatkozatot kell csatolni, melyet a sértett csendőr ír alá. Ilyen esetekben is a csendőr a vád képviselője körül a saját belátása szerint jár el.

109. Polgári peres ügyben a csendőr mint magánfél jár el és keresetét a bírósághoz közvetlenül adja be. A per megindításáról azonban a szárnyparancsnokának jelentést tesz, aki a jelentést tudomásulvétel végett az osztályparancsnoksághoz terjeszti fel.

110. Az egész csendőrség vagy a csendőrség valamely alakulata ellen elkövetett becsületsértés vagy rágalmozás esetében az iratokat kivizsgáló jelentés kísére-

tében további eljárás végett szolgálati úton a m. kir. belügyminiszterhez (a személyi osztály útján) kell felterjeszteni.

111. Ha valamely sajtótermékben a csendőrséget, egyes csendőr parancsnokságokat vagy csendőrségi egyéneket rágalmozó vagy előnytelen színben feltüntető közlemény jelent meg, az illető sajtóterméknek egy példányát az érdekelt parancsnokság vagy az érdekelt személy közvetlen előljáró parancsnoksága az abban tárgyalt ügyre vonatkozó részletes felderítő jelentéssel együtt a csendőrség felügyelőjéhez 8 napon belül közvetlenül felterjeszti.*

A csendőrséget mint testületet érintő helyreigazító nyilatkozatoknak időszaki lapokban való közzétételére csak a csendőrség felügyelője jogosult. Ugyancsak ő adja meg az egyes csendőrparancsnokságoknak és egyéneknek az őket érintő helyreigazító nyilatkozatok közzétételéhez szükséges engedélyt.

112. Ha valahol a csendőrséget gúnyoló vagy előnytelen színben feltüntető színházi vagy más olyan előadásokat tartanak, amelyek büntetendő cselekményt nem foglalnak ugyan magukban, de a csendőrség tekintélyét sértik, az illető állomáson lévő legmagasabb csendőrparancsnok igyekezzék a hatóság útján az illető színházi vállalat igazgatójánál vagy az előadás rendezőjénél — az indokok kifejtése mellett — odahatni, hogy ezeket az előadásokat szüntessék meg vagy azok tartalmát megfelelően módosítsák vagy módosíttassák.

* Lásd: 1914. évi XIV. t.-c. (sajtótörvény) 20. §-át, amely szerint a helyreigazító nyilatkozatot a közlemény megjelenésétől számított egy hónap alatt lehet csak közzétenni.

V. Belső szolgálat.

21. §. Laktanyarend.

113. Minden csendőrségi laktanyában az abban elhelyezett csendőrségi alakulatok parancsnokai közül a rangban legidősebb a laktanyaparancsnok.

A kerületi parancsnok a laktanyaparancsnokságot átruházhatja, ennél fogva ahol különös viszonyok kivételt tesznek szükségessé, laktanyaparancsnokot nevez ki.

A laktanyaparancsnok állapítja meg a rend és biztonság fenntartására szükséges különleges rendszabályokat, amelyeknek megtartása mindenkire kötelező, aki a laktanyában lakik vagy tartózkodik. Azért, hogy a laktanyaszabályokat a laktanyában lakó nős egyének családtagjai és hozzátartozói is megtartsák, a családfő felelős.

E rendszabályoknak a megtartása fölött a laktanyaparancsnok örködik és a laktanyarendért is ő felelős. Nagyobb laktanyában a helyi viszonyok által szükségessé tett különleges rendszabályokat a laktanya bejáratán belül olyan módon kell kifüggeszteni, hogy azokat mindenki könnyen észrevehesse és elolvashassa.

A laktanyaparancsnoknak az állomáson lakó tiszteket és nős legénységet nyilvántartó szállásjegyzéket kell vezetnie.

A laktanyaparancsnok felügyel arra, hogy bérelt laktanyában a laktanyatulajdonos szerződés szerű kötelezettségeit teljesítse, kincstári laktanyákban pedig a szükséges javítások és helyreigazítások iránt intézkedik.

114. A nőtlen legénység a laktanyában köteles lakni. A nősöknek csak akkor van igényük a laktanyában elhelyezésre, ha ott kellő férőhely áll rendelkezésre. Elv legyen azonban, hogy a nős legénység közül első-

sorban mindig az őrsparancsnok, iskoláknál pedig a szolgálatvezető nyerjen a laktanyában elhelyezést.

115. Csendőralakulatokat polgári egyénekkal vagy polgári családokkal egy épületben csak elkerülhetetlen szükség esetében és csak a csendőrkerületi parancsnokság engedélyével szabad elhelyezni. Laktanyában lévő helyiségeket, nősöknek fenntartott lakásokat vagy lakásrészeket a csendőrségen kívül álló egyének részére albérlésbe adni nem szabad.

116. A laktanyában vagy más, a kincstár által bérelt épületben lévő tiszti lakásokat a kerületi parancsnok és a csendőrség felügyelője véleményének meghallgatása után a belügyminiszter (szolgálati osztály útján) utalja ki. A lakások kiutalása nem személy szerint, hanem szolgálati alkalmazás szerint történik. Szakaszparancsnokok és őrsparancsnokok, valamint a kerületi törzshöz beosztott nős csendőrök részére a lakásokat a kerületi parancsnok, míg a többi nős, rangosztályba nem sorolt havidíjas és altiszt részére az osztályparancsnok utalja ki. A laktanyában levő helyiségeknek elhelyezési vagy más célra való felosztását a laktanyaparancsnok végzi.

117. Laktanya kibérlésénél mindig arra kell törekedni, hogy ahhoz kert is tartozzék.

Tekepályának és tornaszereknek, valamint lugásoknak a laktanya területén való felállítása meg van engedve.

Utcára nyíló ablakok a biztonság és illem szempontjából lehetően deszkából készített ablaktáblákkal, vagy ha ezt a bérbevételnél nem lehetne kieszközölni, zöldszínű átláthatatlan csinvat vászonfüggönyökkel legyenek ellátva. A függönyöket a kincstár terhére kell beszerezni és azok a kincstár tulajdonában is maradnak.

118. Laktanyák, valamint olyan épületek külső homlokzatára, amelyekben a csendőrparancsnokság van elhelyezve, Magyarország címerével és „M. kir. csendőr laktanya“ felirattal ellátott címtáblát kell kifüggeszteni. Ha azonban valamely csendőrparancsnokság nem a laktanyában van elhelyezve, akkor az illető parancs-

nokság szervezetszerű elnevezését feltüntető táblát kell kifüggeszteni. Mindezeket a címtáblákat a kincstár központilag szerzi be.

119. Az örsirodát, a legénységi szobát, konyhát és éléskamrát, a magánlakásokat, a böröndös-, nyerges- és zaboskamrákat, a fogdát, az istállót, az árnyékszékeket, valamint a löfegyverek megtöltésére és kiürítésére szánt helyet a bejáratok felett, illetőleg a megfelelő helyen 18 cm hosszú és 4 cm széles, fekete szegélyű, zománcozott felirati táblával kell megjelölni.

Nagyobb laktanyában a laktanyaparancsnok szükség esetében hasonló táblával más helyiségeket is megjelölthet.

A felirati táblákat a kincstár terhére kell beszerezni.

A helyiségek rendeltetését feltüntető feliratokon kívül más feliratokat alkalmazni nem szabad.

120. Tűzvész elkerülése végett a padlásokon, a takarmánykamrákban és más tűzveszélyes helyeken a dohányzás, valamint a fedetlen lánggal való járkálás tilos.

Legénységi konyhákban takarodó után, illetőleg a vacsorának a külső szolgálatból hazatérő csendőrök részére való megfőzése után a tüzet el kell oltani. Kályhákban csőzáró készülékeket nem szabad alkalmazni. A kályhák előtt a padlót bádoglappal kell bevonni.

A szobaparancsnok kötelessége arra ügyelni, hogy a kályhák fűtése a kellő elővigyázattal történjék, ezért lefekvés előtt a kályhákat meg kell vizsgálnia, hogy azokból szikra vagy parázs ki ne hulljon vagy széngáz ki ne ömöljék.

A laktanyaparancsnok gondoskodni köteles arról, hogy a kéményeket rendszeren tisztogassák és hogy a kéménytisztító lyukak ajtóit mindig zárva legyenek.

121. Olyan laktanyában, ahol tűzoltószerek vannak, a laktanyaparancsnok időnkint győződjék meg arról, hogy azok használható állapotban vannak-e és gondoskodják arról, hogy szükség esetében gyorsan kéznél is legyenek.

A tűzoltószerek alkalmazását a laktanyában elhelyezett legénység gyakorolja.

Ha a laktanyában tűz támad, a helységben szokásos tűzriadó jelt kell adni és a laktanyaparancsnokot is értesíteni kell. Tűz esetében mindenekelőtt a tűz elfojtásáról, az emberek és állatok biztonságba helyezéséről, valamint a kincstári vagyon megmentéséről kell gondoskodni. Egyidejűen a tűzoltóságot is értesíteni kell és mielőtt az a helyszínére érkezik, az oltási munkálatok vezetését annak kell átengedni.

122. Folyosóknak és lépcsőknek a sötétség beálltától virradatig kivilágítva kell lenniük.

Emeleten levő szobákban és folyosókon nem szabad olyan gyakorlatot végezni, amelyek az épületet megrázkódtatják. Tűzifát és kőszenet csak az udvaron, fás- (szén-) szinben vagy pincehelyiségben szabad aprítani.

Nyitott ablakokat ki kell támasztani, erős szélben pedig be kell zárni.

123. A laktanyában és környékén mintaszerű rend és tisztaság uralkodjék.

Szemetet, hamut, trágyát és hasznavehetetlen szalmát csak az e célra kijelölt helyeken szabad lerakni és azokat időnkint el kell távolítani.

Az ívóvizet szükség esetében meg kell vizsgáltatni, hogy nem tartalmaz-e az egészségre ártalmas alkatrészeket.

A vízvezeték, légszesz- és villanyvilágítási készülékek kifogástalan állapotára ügyelni kell.

124. Rendszeresített szolgálati löfegyveren kívül más löfegyvert a csendőrség egyénei is csak az elsőfokú rendőrhatalomnak az osztályparancsnokság útján megszerzett engedélyével tarthatnak. A laktanyában lövöldözni tilos. Kivétel a lovardában idomítási célból való lövés, valamint a szobafegyverrel való céllövés.

125. A laktanya udvarának és kertjének gondozására és csinosítására is gondot kell fordítani, ezért amennyire azt az éghajlat, a talajviszonyok, valamint a rendelkezésre álló terület nagysága megengedik, a hasznos veteményeken és gyümölcsfákon kívül virágok, bokrok és más dísznövények ültethetők, esetleg árnyéket adó lugasok készíthetők. Ott, ahol lehetséges, főként kincstári laktanyában és területen, a rendelkezésre álló

helyhez mértén, minden csendőr ültessen évenként egy-egy gyümölcsfát, amelyet saját nevével jelölhet meg.

126. Élelem, ital, valamint egyéb cikkek árusítására a laktanyában csak szerződött markotányosok vagy ahol ilyenek nincsenek, csak olyan kereskedők és más árusok vannak feljogosítva, akiknek a laktanyaparancsnok erre engedélyt adott.

A laktanyában lévő társalkodó és italmérő helyiségek záróját a laktanyaparancsnok határozza meg. Ugyancsak a laktanyaparancsnok köteles a laktanyában lévő vagy a laktanyába bejáró árusokat ellenőriztetni, hogy csak hitelesített mértékeket használjanak, hogy méltányos árban csak kifogástalan minőségű cikkeket árusítsanak és a csendőrség tagjait semmiképen meg ne károsítsák.

Házalóknak és ügynököknek nem szabad megengedni, hogy a laktanyában árusítsanak vagy megrendeléseket gyűjtsenek.

Minden étkező- és italmérő helyiségben, valamint a műhelyekben a laktanyaparancsnok által jóváhagyott árjegyzéket kell kifüggeszteni.

127. A laktanyában szeszes italból készletet tartani, mulatozni, dözsolni vagy vendégeskedni nem szabad.

128. Az őrsiroda rendszerint az őrsparancsnok elhelyezésére szolgál. Kivüle az őrsirodában csak az őrsön megszálló csendőrtiszteket szabad elhelyezni a szolgálatszemélyzet kivételével.

Az őrsirodán kívül más irodában vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben lakni nem szabad.

Az őrsfőzőnő, — ha arra megfelelő és a legénységtől elkülönített helyiség van — hasonlóképen a nők cselédjei, lóápolók és férficselédék a laktanyában lakhatnak.

129. Előljáróknak és szolgálatban álló csendőrtiszteknek, ha valamely őrsállomásra érkeznek, mind a saját személyükre, mind a szolgáljukra nézve a csendőrlaktanyában való megszállás és étkezés meg van engedve. Szolgálati utazások kivételével tiszteknek a legénységi étkezésben részt venni nem szabad.

Olyan csendőrtisztek, akik az őrsállomáson szolgálaton kívül fordulnak meg, a laktanyában csupán elhelye-

zést igényelhetnek, a mindenkori napibetét felének lefizetése ellenében, de ezt is csak abban az esetben, ha az őrsiroda nőtlen őrsparancsnok által elfoglalva nincs.

A testülethez nem tartozó tiszteknek, valamint a polgári tisztviselőknek a laktanyában sem elhelyezést, sem étkezést nem lehet adni.

130. Ha a laktanyában lakó nős csendőrök valakinek három napnál hosszabb ideig lakásukon szállást adni kívánnak, erre a laktanyaparancsnok, őrsökön a szárnyparancsnok engedélyét kötelesek kikérni.

131. A laktanyában lévő bútorok, ágyneműek és konyhaeszközök stb. mindig teljes leltári számban legyenek meg, azokat használható állapotban és tisztán kell tartani, ezért mind fegyelmileg, mind anyagilag az felelős, aki átvételüket a leltárban legutóbb elismerte.

A fogdahelyiségek vasrácsos ablakokkal és a legénységi vagy ügyeleti szobába szóló csengővel legyenek ellátva.

132. A laktanyában a hasznos háziállatokon (ló, tehén, kecske, sertés, baromfi) kívül házőrző vagy szolgálati ebet, valamint macskát és galambokat is szabad tartani. Harapós ebet nappal meg kell kötni.

133. A laktanya kapuját takarodótól ébresztőig zárva kell tartani.

134. Minden parancsnok a laktanyának a laktanyaparancsnok által részére kiutalt körletében a laktanyarendért felelős. A laktanyában lakó nős egyének az általuk lakott épületrész és az általuk használt udvar laktanyaszerű rendjéért felelősek.

A laktanyát a laktanyaparancsnok, illetőleg az általa megbízott tiszt időnkint mind éjjel, mind nappal meglepetésszerűen vizsgálja meg. Magánlakásokat azonban megvizsgálni nem szabad.

135. Az őrsparancsnok kötelessége gondoskodni arról, hogy ha az őrs egész legénysége szolgálatban van, az őrsiroda, őrspénztár és kamara kulcsát lepecsételten, a többi kulcsot pedig lepecsételés nélkül, a laktanyában lakó saját vagy valamely nős csendőr családtagjának vagy pedig a községi előljáróságnak átadják.

136. A csendőrség által használt épületekben bírósági vagy hatósági ténykedéseket csak a laktanyapa-

parancsnoknak vagy helyettesének előzetes értesítése után lehet foganatosítani. A hivatalos eljárásnál a laktanya-parancsnok vagy helyettese által kirendelt csendőr egyén jelen lenni köteles.

137. Az Államfő születése és neve napján, Szent István király napján, március 15-én és május hó utolsó vasárnapján a nemzeti színű zászlót, — június hó 4-én, október hó 6-án, továbbá valamely előljárónak vagy az őrs (alakulat) egyik tagjának elhalálózásakor pedig a temetés napjáig a gyászlobogót kell a laktanyára kitűzni.

22. §. Szobarend.

138. A csendőr illetékszerű szállását és annak berendezését az „Illetékszabályzat“ határozza meg.

Az őrsparancsnok a csendőröket a legénységi szobákban úgy helyezze el, hogy a próbacsendőrök és a fiatalabb csendőrök olyan idősebb bajtársakkal legyenek egy szobában, akik őket helyesen befolyásolni és oktatni képesek.

Minden szobában, amelyben két vagy több csendőr van elhelyezve, a rangban legidősebb a szobaparancsnok, aki a szobarendért és a tisztaságért felelős és ebben a minőségében a szobában elhelyezett egyéneknek előljárója. Ha a szobaparancsnok nős, a helyettese mindig a szobában elhelyezett rangban legidősebb nőtlen csendőr.

Ha a szobában kár fordul elő, a szobaparancsnok köteles erről közvetlen előljárójának jelentést tenni és a szándékos vagy gondatlanságból eredő kártételeknél a tettest kipuhatolni. Ha a tettest nem lehet kipuhatolni, a kártérítésre a szobában elhelyezett összes egyének egyetemlegesen kötelesek.

139. A legénységi szoba bejáró ajtajának belső oldalára kéregpapirból készült és 5 mm zöld szegéllyel ellátott szobalajstromot kell függeszteni, amelyen a csapattest és őrs (alosztály) címfeliratán kívül a szobában elhelyezett egyének rendfokozatát és nevét kell feltüntetni. A nevek megjelölésére befűzött kártyapapirszeleteket kell használni. Ha a csendőrök több, egymás-

sal összefüggő kis szobában vannak elhelyezve, a szobalajstromot elég az első szoba ajtajára kifüggeszteni.

A szobalajstromnak 25 cm magasnak és 21 cm szélesnek kell lennie.

140. Az ágyakat a férőhelynek megfelelően az ajtóktól és az ablakoktól lehetően távol kell felállítani. A csendőr csakis az őrsparancsnok engedélyével cserélhet ágyat.

Minden ágy fejrésze fölé, a fegyver- és ruhaállvány polcának közepére egy fehérszínű, szélén 5 mm.-nyi széles zöld szegéllyel ellátott, 11 cm hosszú és 8 cm széles bádogtáblácskát kell kifüggeszteni, amelyen a csendőr nevét és rendfokozatát feltűnő betűkkel kell megjelölni.

Az ágyneműt kimélni, tisztán tartani, hetenkint szellőztetni és porolni kell.

141. A lepedőket és vánkoshéjakat kéthetenként váltani kell; a szalmazsákot évenként újból, félevenként pedig akként kell utántölteni, hogy túl kemények ne legyenek és széleik az ágy vasállványának felső szélével egyvonalban legyenek.

Az ágyban az ágyneműn és a tollforgón kívül más holmit tartani nem szabad.

142. Az ágy megvetése a következő módon történik:

A csendőr a szalmazsákot akként rázza fel, hogy a szalmazsák felülete egyenletes legyen. Ezután nyáron a téli, télen a nyári takarót a szalmazsákra — annak megfelelő nagyságban összehajtva — ráfekteti és az alsólepedővel beteríti; a lepedő széleit a szalmazsák és az ágydeszkák közé gyűri. Ennek megtörténte után a felső lepedőt és a második (nyári, illetőleg téli) takarót az ágyra helyezi. A takarót az ágy hosszának és szélességének megfelelően összehajtja és a felső lepedő lelógó széleit akként hajtja a második takaróra, hogy a lepedőnek két oldalt felhajtott szélei egymással egyenlő szélességű sávot alkossanak. Az ilyen módon megvetett ágyat egész hosszában a zöld ágytakaróval beborítja. A vánkost — magasabb részével a falhoz fordítva — az ágy fejére helyezi el.

143. Minden csendőrnek meg van engedve, hogy a kincstári fejköszörvén kívül egy fehér vászonhuzattal borított saját fejköszörvén is használhasson, amely azon-

ban a kincstári fejköpenyénél sem hosszabb, sem szélesebb nem lehet.

Az, hogy a csendőr téli vagy nyári takaróval, esetleg mindkettővel takarózzék-e, a vidék éghajlati viszonyaitól függ. Ebben tehát a legénységet korlátozni nem szabad.

144. Ebéd után $\frac{1}{2}$ 15 óráig, valamint fárasztó szolgálat után az ágyon fekvés nappal is meg van engedve, de az ágyat a beszennyezéstől meg kell óvni és a lábbelit le kell húzni.

Pihenés után az ágyat ismét rendbe kell hozni.

Ha a férőhelyviszonyok megengedik, az átvonulók és a nappal pihenők részére külön szobát kell berendezni.

145. Nős egyének családtagjainak az irodákban, a legénységi szobákban és az ezekhez tartozó mellék-helyiségekben tartózkodniok nem szabad.

146. A fegyverzetet, löszert, szerelvényt és ruházatot akként kell gondozni, hogy mindig tiszta és használható állapotban legyenek.

A polcos fegyver- és ruhaállványon a fegyverszerelvényt és ruházatot a következőképen kell elhelyezni:

a) Gyalogcsendőrnél:

A polc közepére a borítóval letakart kalapot, ettől jobbra* a tábori sapkát és a magánsapkákat.

A borítónak, — amely sötétkék kaliko papírral bevont kéregpapírból készül, — magassága 20 cm, felső átmérője 23 cm, alsó átmérője pedig 30 cm legyen.

A jobboldali szegre a puskát, a fal felé fordított szíjjal, a baloldali szegre pedig a járőrtáskát — fedelével kifelé fordítva — kell felfüggeszteni. A fogason, azaz szemben állva, — jobbról balra számítva — az első fogra a 10—10 darab töltényt tartalmazó tölténytáskákat, sodronyból készült horogra, a fedelükkel kifelé, a harmadik és ötödik fogra a hátibőröndöt a ráerősített evőcsészével, hordszíjánál fogva fedelével kifelé, a második és negyedik fogra — a hátibőrönd elé — a jelsípöt úgy kell felakasztani, hogy a bojtlabdák és a jelsíp egy magasságban lógjanak. A hatodik és hetedik fogra a

* Az állvánnyal szemben állva.

köpenyeket köpenyszíjjal összekötve és a hátszalaggal kifelé, végül a hüvelybe rejtett kardot az első fogra a derékszíjnál fogva a tölténytáskák fölé úgy kell akasztani, hogy a kardhüvely a fal és a fogas lábának kereszt-kötése között szabadon lógjon. A hüvelybe rejtett szuronyt úgy kell a fogasokra fektetni, hogy a markolat-hüvely a puska felől a fogas lábát érintse.

b) Lovascsendőrnél:

A puskát a jobboldali, a járőrtáskát és a tokba rejtett ismétlőpisztolyt hordszíjánál fogva a baloldali szegre kell akasztani.

A hüvelybe rejtett kardot szíjánál fogva az első, a derékszíjat — amelyre a tölténytáskák is fel vannak húzva — a harmadik és ötödik fogra úgy kell akasztani, hogy a tölténytáskák fedeleikkel lefelé lógjanak. A hüvelybe rejtett szuronyt felhúzott szuronyhüvelytáskájánál fogva a második fogra kell akasztani. A jelsípzsínór és a köpeny felakasztása úgy történik, amint az a gyalog csendőr számára van előírva.

Azok a gyalogcsendőr egyének, akiknek számára gyalog tisztikard van rendszeresítve, vagy akiknek meg van engedve, hogy szolgálaton kívül gyalog tisztikardot viseljenek, ha ilyen kardjuk van, azt a második fogra a jelsípzsínór alá akasztják fel.

Hogy a fal a puskatusa által meg ne sérüljön, a falnak arra a részére, ahol azt a felakasztott puskatusa érinti, egy 11 cm hosszú, 8 cm széles, szélein 5 mm széles zöld szegéllyel ellátott, fehér bádognál készült védőtáblácskát kell erősíteni.

147. Az író- és ruhaszekrény málházása a következőképen történik:

Az író- és ruhaszekrény két csendőr számára szolgál. Ezek nevét és rendfokozatát a szekrény felső elválasztó polcán kétfelől, jobbra és balra, egy-egy 6 cm hosszú és 2 cm széles fehér kártyapapír szeleten fel kell tüntetni, mely papírszeletet a két szélén rajzszöggel kell megerősíteni.

Az írószekrény felső polcán az írószereket, az alsó polcon pedig a tiszta írópapírt, irományokat és könyveket kell megfelelő rendben tartani. A könyveket sarok-

kötésükkel kifelé akként kell elhelyezni, hogy a legnagyobb legalul, a legkisebb pedig legfelül legyen.

A felső polc balsarkán, szegre akasztva, a bilincs és füzöláncok lakatjainak tartalék kulcsait kell őrizni.

Az író- és ruhaszekrény alsó részében kell tartani:

A mosdó-, borotválkozó- és varróeszközöket sötét-kék kaliko papírral bevont fadobozokban, valamint a ruhakefét, ezek mögött pedig a ruházati cikkeket (zubonyt és nadrágot). A ruházatot a szekrény szélességének megfelelően kell összehajtani.

A szekrény kulcsát a csendőr őrzi meg.

148. A díszöltözetet — amelyhez a díszkalap, egy nyakszegély, egy jelsípzsínór, egy kardbojt, éremszalagok és egy pár fehér keztyű is tartozik — a díszruhaládában zárva kell tartani. A díszruhaládát az örsirodában vagy, ha ott hely nincs, a legénységi szobában kell elhelyezni, „Díszruhaláda“ felirattal ellátott kulcsát pedig az íróasztal rekeszes állványának jobb oldalán szegre kell akasztani.

Lábbelieket, valamint a közös tisztítószereket és egyesek tisztító eszközeit megfelelő állványokon külön helyiségben kell tartani. Ott, ahol erre külön helyiség rendelkezésre nem áll, a lábbelieket az ágy fejrésze alatt sarkukkal a fal felé fordítva, míg a tisztítószereket vászonzacskóban, az ágy fejdeszkájába vert szegen kell tartani.

Lábbeliek sámfántartása ajánlatos.

A csendőrök magánládái, amelyek a fehérenemű megőrzésére is szolgálnak, a tulajdonos nevével megjelölve, lehetően külön helyiségben és száraz helyen legyenek. A magánládák — a próbacsendőrökét kivéve — sem időszaki vizsga, sem szemle tárgyát nem képezhetik.

A ruházati és felszerelési cikkeket csak az arra kijelölt helyeken szabad tartani. Ezek a cikkek az álló ruhafogasokon vagy más helyen csak addig lehetnek, amíg azokra tisztítás vagy szárítás végett szükség van. Szennyes fehéreneműt a magánládában, ott pedig, ahol a mosatás közösen történik, külön ládában kell őrizni.

Az örsparancsnok ruházatát és egyéb holmiját az

irományszekrényben tartja, ugyanitt helyezi el a tiszta ágyneműt is.

Két darab tiszta lepedő és egy vánkoshéj tisztí előjárók használatára a díszruhaládában állandóan készletben legyen. A tartaléktöltényeket az örsirodában az íróasztal alatt, lepecsételt rakaszban kell tartani.

149. A szobák csinosítása és otthonosabbá tétele céljából a szobák falait képekkel, tükrökkel és órákkal lehet díszíteni. Ilyen képek lehetnek: az Államfő, miniszterek, előjárók és feljebbvalók, valamint bajtársak és hozzátartozók képei vagy fényképei, saját fényképek, hazafias és vallásos tárgyú képek és jelmondatok, tájképek és bekeretezett dicsérő okiratok. Mindezekkel azonban a falakat túlszűfolni nem szabad. Az itt felsoroltaktól eltérő tárgyú képek vagy okmányok kifüggesztése tilos.

A szobákban virág- és pipaállványokat felállítani, valamint hangszereket, lámpákat, hamutartókat, szőnyegeket és más dísz tárgyakat használni meg van engedve; lábtörlők beszerzése tisztasági és egészségi szempontból kívánatos.

150. Kerékpárt minden csendőr saját költségén engedély nélkül beszerezhet. Visszaélés esetében az osztályparancsnokság a kerékpár használatát megtilthatja. A kerékpárt az örsirodában vagy a legénységi szobában tartani nem szabad.

151. Gondoskodni kell arról, hogy szükség esetében rögtön világot lehessen gyújtani, ezért éjjelre a hosszú közös asztalra gyertyát és gyufát kell kitenni, még ott is, ahol különben villany vagy gázvilágítás van. Ezt a gyertyát és gyufát nappal az örsirodában az irományszekrény tetején kell tartani.

152. Az örsiroda falán, a főhelyen és pedig vagy az ajtóval szemközt, vagy az íróasztal felett az Államfő képét, keret és üveg alatt, ki kell függeszteni. Ugyancsak az örsirodában kell kifüggeszteni a bekeretezett távolsági kimutatást is.

Az örsirodát ugyanazokkal a tárgyakkal lehet díszíteni, mint a legénységi szobát.

A leltári szakkönyveket, folyóiratokat és szépiro-

dalmi műveket könyvvállványon, az örsirodában kell elhelyezni.

153. A legénységi szobában, illetőleg, ahol külön iskolaszoba is van, ebben keret alatt Magyarország közgazgatási térképét, továbbá bekeretezve és üveg alá helyezve a napirendet, az örskörlet térképét (1:75.000), az örskörletleírást, a vadász- és halász-naptárt, valamint az előljárók, feljebbvalók és tisztviselők névlajstromát kell kifüggeszteni. Utóbbin a miniszterelnöknek, a honvédelmi és belügyminisztereknek, a honvédelmi és belügyi államtitkároknak, a honvédség főparancsnokának, a csendőrség felügyelőjének, az ő helyettesének és beosztott tábornokának, az illetékes honvéd vegyesdandár parancsnoknak, a csendőrkerületi parancsnoknak, az ő helyettesének és a beosztott törzstisztnak, az osztályparancsnoknak, a szárnyparancsnoknak és helyettesének, az osztály gazdasági hivatal főnökének, a szakaszparancsnoknak, a főispánnak, alispánnak, főszolgabírónak, szolgabíráknak, a törvényszék és ügyészség elnökének (vezetőjének), a vizsgálóbírónak és a járásbírósnak elnökének nevét kell feltüntetni. Ezenfelül — ott, ahol az őrs az állami rendőrség hatósági területén teljesít szolgálatot — az illetékes rendőrkerületi főkapitánynak és a rendőrkapitányság vezetőjének nevét is fel kell tüntetni.

Az előljárók, feljebbvalók és tisztviselők névlajstromát, egy ív irodai papir nagyságú fehér kéregpapirból, akként kell elkészíteni, hogy a neveket fehér kéregpapirszeletekre írva, be lehessen fűzni és ki lehessen cserélni.

154. A legénységi szobában, a hosszú közös asztal fiókjában kell tartani a gazdálkodási könyvet segédleteivel együtt, az író-, számoló- és rajzfüzeteket s az egyik belső sarokban a portörő rongyot. A gazdálkodási könyv mellékleteit a gazdálkodásvezető őrzi meg.

155. A tartalékbilincset és fűzőláncot két tartaléklakkal és kuleccsal, lovas örsökön egy-egy darab első és hátsó mintapatkót, valamint a bőrlyukasztót az írományszekrény V. rekeszében kell tartani.

156. A pénztárasztal fiókjában az elszámolás tárgyát képező és megfelelő dobozokban vagy bádogtartá-

lyokban elhelyezett pénzekon kívül az átalányszámlakönyvet és mellékleteit, a leltárakat, utalványszelvényeket és az őrsre érkezett pénzeslevelek borítékjait kell őrizni.

157. Ha a szolgálati és egyéb könyvek táblái, valamint a szekrények polcai és azok ajtainak belső felülete papírral bevonatnának, erre a célra sötétkék kaliko papírt kell használni. Ugyanilyen papírral kell bevonni az íróasztal tetején elhelyezett dobozokat, az íróasztalrekeszek fedőlapjait, valamint az íróaljszatot is.

158. A szobarend fenntartására, a szobák mindennapi tisztogatására, valamint az ágyak rendbehozatalára minden csendőr rendfokozatára való tekintet nélkül, személyesen kötelezett, akár a laktanyában lakik, akár nem.

23. §. Istállórend.

159. Az istálló szellős, világos és kellő térfogatú legyen; megfelelő szellőztetése céljából nyáron át az egyik oldalon levő összes ablakokat nyitva kell tartani; télen azokat csak akkor szabad nyitva hagyni, ha szélcsend van és nincs nagy hideg. Az istállóablakokat téli időben kiakasztani nem szabad.

Az istálló hőmérséklete hidegebb évszakban + 12° C. (10° R.) legyen.

160. Az istállóban mindig rendnek kell lennie.

A trágyát az istállóban összegyűjteni vagy a lovak alatt hagyni tilos, azt minden alkalommal az erre kijelölt helyre ki kell hordani. A még használható almot a szabadban ki kell szellőztetni, meg kell szárítani és alkalmas helyen kell tartani.

A levezetőcsatornákat vízzel gyakran ki kell öblíteni.

A jászlakat jókarban kell tartani s minden etetés előtt megtisztítani.

A padlásfeljárót — ha az az istállóba nyílik — mindig elzárva kell tartani.

161. Az agyaggal burkolt lóállások jókarban tartása a következő módon történik:

Az agyag jó minőségű, zsíros és ruganyos legyen, hogy a ledöngöléstől kellő szilárdságot nyerve, kevés nedvességet vegyen fel. Az agyagot minden pelyva vagy szecska hozzákeverése nélkül kell kidolgozni és rétegszerű lerakásakor a szükséghez képest vízzel kell locsolni. Az agyagburkolatot a legnagyobb gonddal tisztán, símán és szárazon kell tartani. A lovak kaparása vagy rúgása folytán támadó egyenetlenségeket mindig készen tartott agyaggal ki kell tölteni és a feltöltött agyagot fasulyokkal le kell döngölni. Lyukakat vagy gödröket homokkal vagy kavicsal kitölteni tilos.

Évente egyszer, de a szükséghez képest többször is az agyagburkolat felső rétegét el kell távolítani és friss agyagréteggel pótolni. Ennél a munkálatnál, valamint javításoknál és az istállóban a szükséghez képest való kimeszelésénél is arra kell ügyelni, hogy az istálló használatbavétel előtt tökéletesen kiszáradjon. Az istálló teljes kiszáradása előtt oda lovakat bekötni nem szabad.

162. Igen világos istállóban, különösen olyanokban, ahol a világosság a lovak fejével szemben levő, alacsonyan fekvő ablakon át közvetlenül a lovak szemébe hatol, az ablakokat be kell fedni vagy lombos gallyakkal be kell takarni, ami egyúttal a legyeknek és egyéb rovaroknak az istállóba való berajzását is megakadályozza.

163. Az istállóban rendszerint váltó almot kell alkalmazni. Kivételes esetekben az ettől való eltérést a kerületi parancsnokság engedélyezi.

Állandó alom alkalmazása esetében arra kell ügyelni, hogy az, ha a lovak felkaparják, fel ne rázassék, hanem ismét keményre sulykoltassék és hogy a trágya az istállóból azonnal eltávolíttassék.

Beteg lovak részére kijelölt istállóban állandó almot alkalmazni nem szabad és ha valamely állandó alommal ellátott istállóban ragályos betegség üt ki, az almot el kell távolítani.

Az állandó almot valahányszor ennek szüksége felmerül, el kell távolítani, az istállót alaposan ki kell szellőztetni és azután az alapalmot meg kell újítani. A régi alomból még használható és megszáradt szalmát alapalom gyanánt a lovak mellső lábai alá lehet tenni.

Az alom egyenletes fekvésére az utánszórásnál különös gondot kell fordítani.

Minthogy a lovak — különösen kezdetben — a friss szalmát enni szeretik, az alom fenntartása céljából célszerű a falánk lovakat éjen át szájkosárral ellátni. Ilyen szájkosarakat elhasznált szíjakból kell készíteni.

164. Hogy a ló kényelmesen lefeküdhessék és kinyújtózkodhassék, minden lóállásnak legalább 3.10 méter hosszúnak és 1.58 méter szélesnek kell lennie.

A lovat olyan hosszúra kell kötni, hogy fejét a földre fektethesse. A rövidre kötés tilos, mert ennek folytán a legerősebb ló is hamarosan tönkremegy. A vaszarikán keresztül húzott kötőfékszár végére egy fagolyót kell kötni, amely azonban se érdes, se túlnehéz ne legyen.

Az istállóban minden lóállás válaszrudakkal és állásoszlopokkal legyen ellátva. Az állásoszlopok alsó felerészét, valamint a válaszrudaknak az oszloptól számított negyed részét szalmából font kötelekkel csinosan be kell fenni.

Minden állásoszlopon a kantárszeg fölött 20 centiméternyire egy 11 cm hosszú és 8 cm széles fehér színű, szélein 5 mm széles zöld szegéllyel ellátott bádogtáblácskát kell kifüggeszteni, amelyen a ló nevét, anyakönyvi és avatási számát, valamint a lovas nevét és rendfokozatát kell feltüntetni.

165. Minden istállóban lámpának kell lennie, amelyet két kampós szegre kell akasztani olyan magasra, hogy ajtaja elérhető legyen. A lámpa alá felhajtott karimájú tálcát kell alkalmazni, amelynek olyan nagyoknak kell lennie, hogy a lámpa felborulása esetén az abból kiömlő folyadékot felfoghassa.

A rend és tisztaság fenntartásáért az istállóügyeletes és az örsparancsnok felelős. Az istállóügyeletesnek kötelessége a lovakat időnkint megnézni, azokat rossz szokásaikban megakadályozni és arra vigyázni, hogy egymásban kárt ne tegyenek. A lovak hirtelen megbetegedését vagy sérülését az esetleg helyben levő tiszt elöljárónak, ha pedig helyben tiszt elöljáró nincs, az örsparancsnoknak azonnal jelenteni kell.

A lovak ápolására polgári loápolókat kell alkalmazni. Első lovas kiképzés alatt álló és összpontosított

lovás legénység azonban — rendfokozatra való tekintet nélkül — maga köteles a lovát ápolni.

A polgári lóápolót a lóápolásra, istállórendre és tisztaságra vonatkozó tennivalóiban az örsparancsnok és a legénység oktassa ki. A lóápoló az istállóban tartózkodni és a lovakra felügyelni köteles. E kötelességének teljesítésében az istállóügyeletes ellenőrzi.

166. Az istállóban dohányozni tilos.

Az etetésnél reggel az istállóügyeletesnek, délben és este minden lovasnak jelen kell lennie.

167. A nyeret és egyéb lószerszámot a nyeregkamrában felállított állványokon kell tartani. A nyereg elhelyezésére szolgáló nyeregbak fölött a fogast úgy kell elhelyezni, hogy minden nyereg felett a hozzátartozó kantár függjön. A kantártól balra egy, a fejtáblácskához hasonló táblácskát kell erősíteni, amelyre a lovas nevét és rendfokozatát, valamint a ló nevét, anyakönyvi és avatási számát kell felírni. A málhatáskát a nyereg megtisztítása után a nyeregre ismét fel kell csatolni, úgyszintén a zaboszsákot is kellően összehajtva a nyeregen kell tartani.

168. A takarmányt csak erre alkalmas száraz helyen szabad tartani, istállóban nem.

A zabot a zárral ellátott zabos ládában kell őrizni, melynek kulcsát az örsirodaasztal IX. rekeszében kell tartani; a kulcsot a mindenkori etetéshez szükséges zabadag felvételezéséhez az örsparancsnok adja ki.

A zabos ládát és a takarmányt a takarmánykamrában, takarmánykamra hiányában a zabos ládát a nyeregkamrában, a takarmányt pedig az istálló feletti padláson kell őrizni.

24. §. Laktanya- és szállás-szemle.

169. Ha a laktanyaparancsnoknál magasabb rendfokozatú előljáró előzetes értesítés nélkül jön a laktanyába, nála a napos csendőr jelentkezni köteles.

A jelentkezés megtörténte után a napos csendőr azonnal intézkedik, hogy az előljáró megérkezése a laktanyaparancsnok tudomására jusson.

Ha az előljáró először a laktanyaparancsnokhoz vagy az örsparancsnokhoz lép be, akkor ezek ebben a minőségükben jelentkeznek, az utóbbi ezenkívül a jelenlévő és a távollevő csendőrök létszámát is jelenti. Azután a legelső alkalmat felhasználja arra, hogy kalapot és jelsípzsínórt tegyen fel és kardot kössön. Ha a laktanyában csak egy csendőr van otthon, akkor ez, ha többen vannak, akkor a rangban legidősebb jelentkezik olyan módon, mint az az örsparancsnok számára van előírva s egyúttal a távollevő örsparancsnok hollétét is jelenti.

A parancsnok vagy helyettese, illetőleg az őket helyettesítő csendőr az előljárót a laktanya megszemlélésénél 3 lépésnyi távolságban követi.

170. Ha valamely előljáró éjjel jön a laktanyába, a kaput nyitó csendőr a találkozáskor a fentebb előírt jelentést azonnal megteszi és a továbbiakra nézve az előljáró parancsa szerint jár el.

Meglepő szemle alkalmával, mihelyt lehetséges, a 28. §-ban előírt öltözetet kell felvenni.

Elrendelt szemle alkalmával a fogadtatás a laktanya bejáratán belül az örsparancsnok vagy helyettese és a napos csendőr által — ha az előljáró másként nem rendelkezett — a jelen utasítás 28. §-ában előírt öltözetben történik.

171. Küldönc altiszt kirendelésére a Szolgálati Szabályzat I. Rész 41. §-a irányadó.

172. Tiszti állomásokon bementett szemlék alkalmával a fogadtatás a következőképen történik:

a) Kerületi parancsnokság székhelyén a kerületi parancsnok (és esetleg a laktanyaparancsnok), mögötte segédtisztje és a parancsnoktól 5 lépésnyire oldalt a napos csendőr a kapubejáraton belül, az önálló parancsnoksággal felruházott többi tiszt pedig ügyeleti közegeivel — ha ilyenek vannak — a nekik kijelölt elhelyezési körlet kezdeténél, a beosztott tisztek pedig rendes foglalkozásukban várják a szemlélő előljárót. Az örsparancsnok az örselhelyezés bejáratánál várakozik.

b) Osztályparancsnokság székhelyén az osztályparancsnok, mögötte segédtisztje, valamint a parancsnoktól 5 lépésnyire oldalt a napos csendőr a kapubejá-

raton belül áll fel. A többiek az *a)* pontban előírtak szerint viselkednek. Ha a szárny-, szakasz- és örsparancsnokság az osztályparancsnoksággal közös épületben van elhelyezve, a fogadtatásnál a szárny-, szakasz- és örsparancsnoknak is meg kell jelennie.

c) Szárnyparancsnokság székhelyén a szárnyparancsnok, a szakasz- és az örsparancsnok, valamint a napos csendőr az örslaktanya kapubejáratán belül várják a szemlélő előljárót.

d) Más, itt fel nem sorolt alakulatoknál a fogadtatás a fentebbi elvek szerint történik.

Az ekként felállott parancsnokok — a parancsnokok mögött álló segédtsztek kivételével —, valamint a napos csendőr egymás után jelentkeznek és ha nem csupán laktanyaszemléről van szó, a tiszti parancsnokok létszámkimutatást is nyújtanak át.

A csendőrök az előírt öltözetben a szobákban, — ki-ki az ágyának lábrésze mellett balra, a bejárat felé fordulva — a szobaparancsnok pedig az ajtó közelében áll fel.

Ha a szemle egész napon vagy több napon át is tart, fogadtatás csak egyszer, az előljáró megérkezése alkalmával történik.

173. Ha a szolgálatban lévő tiszti előljáró az állomáshelyre vasúton (hajón) való megérkezésének idejét előre tudatja és a vasút- vagy hajóállomás a község (város) belső területén fekszik, az állomáshelyen levő legmagasabb rangú csendőrparancsnok (segédtszttjével) a jelen utasítás 209. pontjának 2. alpontjában felsorolt előljáróknál díszben, egyébként pedig szolgálati öltözetben a vasúti (hajó-) állomáson jelentkezni köteles.

A Sz. Sz. I. rész 41. §-a alapján kirendelt küldőnaltiszt a szemlélő előljárónál, illetőleg parancsörtszttjénél a megérkezéskor jelentkezik és szolgálatát az idézett §-ban foglaltak szerint látja el.

174. Csendőrlaktanyát és csendőrségi alakulatot csak csendőrségi előljáró szemlélhet meg.

Ha valamely csendőrlaktanyába a miniszterelnök, a honvédelmi vagy belügyminiszter, a honvédség fő-

parancsnoka, a területileg illetékes honvéd vegyesdandár parancsnoka, a honvédelmi vagy a belügyi államtitkár, avagy a belügyminiszter kirendelt képviselője bármi okból belép, akkor, ha a belépés váratlanul vagy előre jelezve történt, irányukban ugyanúgy kell viselkedni, mint az hasonló alkalommal a csendőrségi előljárókkal szemben van előírva, azzal a különbséggel, hogy ezek közül a személyiségek közül azoknál, akik nem katonai egyenruhában jelennek meg, csupán a legmagasabb parancsnok (segédtszttjével) jelentkezik; legénységi elhelyezésbe való belépésük alkalmával pedig „vigyázz“-t nem kell vezényelni, hanem a legénység vezényező nélkül helyezkedik „vigyázz“ állásba.

25. §. Napirend.

175. Az örsökre beosztott csendőrök foglalkozási kötelességét a 4. mellékletben foglalt napirend írja elő. A foglalkozás anyagát, úgyszintén az iskolák és tanfolyamok számára érvényes napirendet az „Oktatási és kiképzési utasítás“ szabályozza.

176. Az oktatást rendszerint a napirendben meghatározott idő alatt kell megtartani; az örsparancsnoknak azonban jogában áll az oktatást a 9—12-ig és 15—18 óráig terjedő idő alatt bármikor, azonban egy napon legfeljebb 4 órán át olyan időben megtartani, amely arra a csendőrök otthonléte vagy saját időbeosztása folytán a legalkalmasabb.

177. A napirendben foglaltak végrehajtására nézve a következők mértékadók:

Az ébresztő ideje a csendőrség összes örsei és más alakulatai részére nyáron 6, télen 7 órában, a takarodó pedig nyáron 22, télen 21 órában van megállapítva.

Iskoláknál (lovassalosztályoknál, tanfolyamoknál) — a kivonulásra és loápolásra való tekintettel — az ébresztő 1 órával korábban állapítható meg.

Az ébresztőnek vagy takarodónak az itt előírt idő előtt való megállapítását — ha azt különös közbiztonsági érdekek szükségessé teszik — az örsparancsnok, illetőleg az állomáson levő legmagasabb csendőrparancs-

nok rendeli el, de ezt a rendelkezést csak addig szabad fenntartani, amíg arra elkerülhetetlen szükség van.

178. Őrmesterek és ennél magasabb rendfokozatú altisztek, valamint a rangosztályba nem sorolt havi-díjasok részére a korlátlan kimaradás elvben meg van engedve, őket tehát korlátlan kimaradási engedélyjeggyel nem kell ellátni. Három éven felül szolgáló jól minősített csendőrök részére addig, amíg minősítvényük hátrányosan nem változik, a kerületi parancsnok, a szárny- és osztályparancsnok javaslata alapján, korlátlan kimaradást engedélyezhet. Ezt az engedélyt kerületi parancsban kell kihirdetni. A korlátlan kimaradási engedélyjegyet a kerületi parancsra való hivatkozás mellett a szárnyparancsnok állítja ki.

Korlátlan kimaradási engedélyjeggyel nem bíró csendőrök külön engedély nélkül rendes körülmények között a takarodón túl még két óra hosszáig maradhatnak ki. Ezenfelül, de legfeljebb az ébresztőig való kimaradásra esetről-esetre az őrsparancsnok adhat engedélyt. Az őrsparancsnok az általa kiállított kimaradási engedélyjegyeket minden hó végén a szárnyparancsnok-sághoz felterjeszteni köteles.

A korlátlan kimaradás kedvezményével nem szabad élni és takarodón túl nem szabad kimaradni, ha másnap előreláthatóan közbiztonsági szolgálatot kell teljesíteni.

A korlátlan kimaradás kedvezményének a Szolgálati Szabályzat I. Rész 174. pontjában meghatározott elvonási joga hat heti időtartamra a szárnyparancsnokot, tíz heti időtartamra az osztályparancsnokot illeti meg.

A csapatparancsnokok a korlátlan kimaradás kedvezményét indokolt esetben egészben vagy részben, tartósan vagy bizonyos időre megszüntethetik és ezt az intézkedést különös körülmények között mint elővigyázati rendszabályt az összes alárendelt legénységre nézve is megtehetik.

Csendőriskolákba és tanfolyamokba vezényelt hallgatók kimaradási kedvezménye megszűnik és bármely rendfokozatban vannak, esetenként adandó külön engedély nélkül, csak a takarodóig maradhatnak ki.

179. A tiszti parancsnokok és főnökök a szükséghez képest naponta kihallgatást tartanak, amelynek időpontját alosztályaikkal közölni kötelesek. Az őrsparancsnok kihallgatást, a szükséghez képest esetenként tart.

Az osztály- és a kerületi parancsnok előtt kihallgatáson megjelenő csendőröknek a Szolgálati Szabályzat I. Rész 227. pontjában előírt elővezetését — ha az elővezetendőnek helyben tiszti alosztályparancsnoka nincs vagy ha ez az állomáshelyről távol van, — a segédtsízt foganatosítja.

Az a parancsnokság (hivatal), amelynek élén tiszt áll, a csendőrségi ügyviteli szabályzat szerint „Kihallgatási könyv“-et vezet.

180. A szárny-, az osztály- és a kerületi parancsnokok megbeszélést tarthatnak. Ezekre a megbeszélésekre külső állomásokról berendelhetők:

a szárnyparancsnok által — legfeljebb félévenként egyszer — az őrs- (különítmény) és szakaszparancsnokok;

az osztályparancsnok által — negyedévenként egyszer — a tiszti- és szakaszparancsnokok;

a kerületi parancsnok által — a szükséghez képest — az alárendelt osztályparancsnokok.

Ilyen alkalommal a parancsnok a közbiztonsági állapotokról, a lakosság hangulatáról, esetleg észlelhető mozgalmakról stb. megbeszélést tart és alárendeltjeinek a közbiztonsági szolgálatra vonatkozó esetleges javaslatait meghallgatja. Érdeklődik a legénység magatartása, ruházata, elszállásolása és gazdálkodása felől. Ébren tartja a hazafias és katonás szellemet. Megmagyarázza az időközben megjelent törvényeket, rendeleteket és azok célját. Közli velük a közigazgatási (rendőri) és igazságügyi hatóságok kívánságait. Szóval elintézhető ügyeket elintéz. Gazdasági ügyekben a gazdasági hivatal főnöke vagy az ő helyettese ad felvilágosítást. A megbeszéléseket az alárendelt parancsnokok által az önképzésben elért eredmény megvizsgálására is fel lehet használni.

A csendőrség felügyelője a szükséghez képest a

kerületi parancsnokokat megbeszélés végett szintén be-
rendelheti.

A megbeszélést egy nap alatt be kell fejezni s az
8 óránál tovább nem tarthat.

181. Napiparancsokat kiadni és kihirdetni csak
együttesen elhelyezett csendőrségi alakulatoknál kell.
Őrsökön az írásban kapott felsőbb rendelkezéseket a
legénység előtt nem a napiparancs kiadása alkalmával,
hanem a foglalkozás alatt kell kihirdetni, azok tartal-
mát meg kell magyarázni, tudomásul vételüket pedig
minden egyes csendőr aláírásával igazolja. Iskoláknál
és tanfolyamoknál a kihirdetés megtörténtét csak a ki-
hirdető igazolja.

Kerületi-, osztály- és csendőriskola parancsnokságok
azokról a saját rendelkezéseikről, melyek csak a hely-
ben állomásozó csendőregyénekre vonatkoznak, a
csendőrségi ügyviteli szabályzatban előírt „Parancs-
könyv“-et vezetik. A parancskönyvet a helyben állomá-
sozó csendőrparancsnokságoknak esetről-esetre körö-
zésre ki kell adni.

182. A laktanyából magánügyben kimenni csakis a
foglalkozási időn kívül van megengedve.

Minden csendőr, mielőtt a laktanyát elhagyja, az
örsparancsnoknál vagy helyettesénél jelentkezni és je-
lenten köteles, hogy szükség esetében hol lehet őt meg-
találni. Ha az őrsparancsnok vagy helyettese nincs
jelen, a fentiekről a napos csendőrt kell értesíteni. Nős
csendőrök, ha lakásukat elhagyják, szintén gondoskod-
janak arról, hogy szükség esetén megtalálhatók legye-
nek.

A laktanyán kívül lakó nős egyének a foglalkozási
idő alatt a laktanyában kötelesek tartózkodni.

A laktanyába való visszatérést az őrsparancsnok-
nak vagy helyettesének csak akkor kell jelenteni, ha
ezt az őrsparancsnok vagy helyettese kifejezetten elren-
delte, egyébként elegendő azt a napos csendőr tudomá-
sára adni.

Csendőriskoláknál, tanfolyamoknál és együttesen
elhelyezett más csendőrségi alakulatoknál a kijárási a
Szolgálati Szabályzat I. Rész, 251—254. pontja szerint
történik.

183. Vasárnapokon és ünnepnapiokon a szolgálát-
mentes legénység köteles saját vallásának istentisztele-
tén megjelenni.

26. §. Ügyeleti, napos, készütségi és küldönc-szolgalat.

184. A csendőrségnél a következő ügyeleti szolgál-
latokat kell tartani:

a) Kerületi és osztályparancsnokságoknál táv-
beszélő ügyeleti szolgálatot naponta a foglalkozási időn
túl 20 óráig, illetőleg ha az állomáson a távbeszélő szolgál-
tát ennél rövidebb ideig tart, a távbeszélő szolgálat
tartamáig.

b) Csendőriskoláknál és tanfolyamoknál a Szol-
gálati Szabályzat I. Rész 178. pontjában az alosztály
számára előírt napos és ügyeleti szolgálatot.

c) 3 főnyi vagy ennél nagyobb tényleges létszám-
mal bíró őrsökön (különítményeken) napos szolgálatot.

Itt fel nem sorolt alakulatok ügyeleti szolgálatát
(pl. kapu, pénztárügyelet) a fentiek értelmében, illető-
leg a Szolgálati Szabályzat I. Rész 28. §-ában foglaltak
szem előtt tartása mellett a kerületi parancsnokság
szabályozza.

185. Az a) alatti szolgálatba a kerületi, illetőleg az
osztályparancsnokság székhelyén állomásozó és irodai
szolgálatot teljesítő összes csendőröket, a b) alatti szolgál-
tálatba a csendőriskola (tanfolyam) állományába tar-
tozó csendőröket — a segédoktatók kivételével — és
végül a c) alatti szolgálatba az őrsparancsnok helyet-
test és a beosztott csendőröket 24 óránként felváltva
kell vezényelni.

Ha az őrs szolgálatot teljesítő létszáma öt főre
vagy még kisebbre apad, vagy ha az őrsparancsnok
egyedül van otthon, a napos szolgálatban ő is köteles
résztvenni. Két főnyi tényleges létszámú őrsökön és
különítményeken napos szolgálatot nem kell vezényelni.
Őrsökön a napos szolgálatot a szolgálati havifüzetben,
más alakulatoknál pedig a napos és ügyeleti szolgálato-
kat a parancskönyvben kell tárgyalni.

Az őrsparancsnoknak jogában áll engedélyezni, hogy a napost egy másik csendőr helyettesítse, ha azonban a helyettesítés négy óránál hosszabb ideig tart, akkor a napost fel kell váltani és ezt a szolgálati havi-füzetben is át kell vezetni.

A napos, ügyeleti és készütségi szolgálatok átadását és átvételét kihallgatáson kell jelenteni. Ha a parancsnok nem tart kihallgatást, a jelentést a segéd-tisztnél, őrsökön az őrsparancsnoknál, távollétében az őrsparancsnok helyettesnél kell megtenni.

186. Az *a)* alatti szolgálatban álló egyének a szolgálat tartama alatt állandóan valamely a parancsnokság által megjelölt távbeszélő állomás mellett tartózkodni, a távbeszélőn kiadandó rendelkezéseket továbbítani, illetőleg az ilyen rendelkezéseket vagy jelentéseket átvenni, a csendőrségi ügyviteli szabályzatban előírt „Távbeszélgetések könyv“-ébe bevezetni és arról gondoskodni kötelesek, hogy sürgős természetű rendelkezések vagy jelentések azonnal a segéd-tiszthez továbbíttassanak.

A *b)* és *c)* alatti szolgálatokban álló egyének köteleire nézve a Szolgálati Szabályzat I. Rész 185—200. pontjában előírtakat értelemszerűen kell alkalmazni. Őrsökön a napos csendőrnek meg van engedve, hogy éjjel levetkőzve ágyban alhassék. A napos szolgálatban álló csendőr, ha őt ebben a szolgálatában nem gátolja, a napirend szerinti foglalkozás befejezése után a takarodóig a laktanyából eltávozhatik.

Lovas őrsökön a napos csendőr egyúttal az istálló-ügyeletet tennivalóit is ellátni köteles. Külön istálló-ügyeletet csak ott kell vezényelni, ahol a lovak száma a huszat meghaladja.

187. Laktanyaügyeleti szolgálatot a csendőrségnél rendszerint nem tartanak. Ott azonban, ahol arra szükség van, a laktanyaparancsnok egyszer s mindenkorra vagy csak bizonyos időre tiszti vagy altiszti laktanya- és kapuügyeleti szolgálat tartását elrendelheti. Ilyen szolgálatba vezényelt egyének kötelelességeit a Szolgálati Szabályzat I. Rész 215—223. pontja írja elő.

Ha valamely laktanyában egy alosztálynál nagyobb csendőrségi erő együttesen van elhelyezve, az ügyeleti

szolgálatot a honvédségre nézve előírtak szerint kell vezényelni és teljesíteni.

188. Készütségi szolgálatot az egy alosztály erejű vagy még kisebb csendőrségi alakulatok rendes viszonyok között nem vezényelnek; egy alosztálynál nagyobb, együttesen elhelyezett alakulatok készütségi szolgálatának vezénylésére és teljesítésére a Szolgálati Szabályzat I. Rész 480—481. pontjában foglaltak mértékadók.

Őrsökön a készütségi szolgálatot a napos csendőr látja el.

189. Ha a közbiztonsági vagy egyéb viszonyok szükségessé teszik, akkor a szárny-, az osztály-, illetőleg a kerületi parancsnok alárendelt összes vagy csak egyes alakulatai részére „készütség“-et rendelhet el. A készütség elrendelésére a kikülönített csendőriskola parancsnoka és az őrsparancsnok is jogosult.

Készütség elrendelése esetében:

a) őrsökön és különítményeken a szolgálatot akként kell vezényelni, hogy a legénység fele állandóan otthon legyen. Ettől eltérni csupán halaszthatatlan szolgálatok felmerülése esetén szabad;

b) csendőriskoláknál a Szolgálati Szabályzat I. Rész 481. pontjában tárgyalt készütségi szolgálatot kell elrendelni, ezenfelül pedig a legénység kijárását akként kell szabályozni, hogy fele állandóan a laktanyában tartózkodjék;

c) a kerületi és az osztályparancsnokságnál, valamint a csendőriskola — (tanfolyam) parancsnokságoknál tiszti-, a szárny-, a tiszti különítmény- és az őrsparancsnokságoknál pedig legénységi távbeszélő ügyeleti szolgálatot kell tartani addig, amíg az állomáson a távbeszélő szolgálat tart;

d) valamennyi csendőregyénnek úgy kell felkészülnie, hogy szükség esetében állomáshelyét bármikor elhagyhassa.

190. Ha a viszonyok (forrongás, lázadás, közbiztonság nagy mértékben való veszélyeztetése) szigorú készütségi szolgálat tartását teszik szükségessé, azt valamennyi vagy csak egyes meghatározott őrsök vagy más

alakulatok részére az osztály-, illetőleg a kerületi parancsnokság rendeli el.

Sürgős szükség esetében azonban annak elrendelésére a szárny- és az őrsparancsnok is jogosult, de kötelesek erről a kerületi parancsnokságnak jelentést tenni.

191. Szigorú készütség elrendelése esetében:

a) A kerületi-, illetőleg az osztályparancsnok az ideiglenesen szabadságolt csendőregyéneket — a betegség okából szabadságoltak kivételével — bevonultatja, ha ezt szükségesnek látja.

b) A szigorú készütség tartama alatt a szabadságok engedélyezése szünetel.

c) A „készütség“ esetére előírt időben állandó távbeszélő ügyeleti szolgálatot, a napnak meghatározott óráiban pedig rádióügyeleti szolgálatot kell tartani.

d) Őrsökön a szolgálatban álló járőröket azonnal be kell vonni, illetőleg azok, amint a szigorú készütség elrendeléséről értesülnek, rögtön bevonulni kötelesek, hacsak őket valamely fontos és halaszthatatlan szolgálati tennivaló ebben nem gátolja.

e) A szigorú készütség tartama alatt az őrsökön valamennyi csendőregyén állandóan, tehát mind éjjel, mind nappal, a laktanyában köteles tartózkodni. Nős egyének részére az ételmet a családtagok a laktanyába viszik.

A szigorú készütség tartama alatt az előírt szolgálati óraszám teljesítése nem kötelező. Közbiztonsági szolgálatba lehetően erősebb járőröket kell vezényelni, de csak a szükséghez mérten és olyképen, hogy a legénység fele állandóan otthon legyen. Ettől csak halaszthatatlan szolgálatok felmerülése esetében szabad eltérni.

f) A csendőriskolák létszámában esetleg fennálló hiányt a kerületi parancsnokság a szigorú készütség elrendelésével egyidejűen akként pótolja, hogy a kivonuló legénység létszáma 100 fő legyen. A csendőriskolákat, tanfolyamokat és más együtt elhelyezett csendőrségi alakulatokat a Szolgálati Szabályzat I. Rész 487. pontjában előírt módon — menetkész állapotba helyezve — együtt kell tartani.

g) Rendes szemlék, kivizsgálások stb. a szigorú készütség tartama alatt szünetelnek s ennek elrendelése

után minden szemlén, kivizsgáláson stb. lévő tiszt- és szakaszparancsnok állomáshelyére bevonul. Halaszthatatlanul sürgős eseteket (pl. halálos vagy életveszélyes sérüléssel végződött fegyverhasználatokat stb.) azonban ilyenkor is ki kell vizsgálni.

192. Riadó esetében a helyben levő állomásparancsnokság riadó intézkedései mértékadók; karhatalmi kivonulás esetében a csendőrség a honvédséggel és a többi közbiztonsági szervvel egyetértésben jár el, a ráháruló szolgálatokat azonban önállóan teljesíti.

193. A Szolgálati Szabályzat I. Rész 41. §-ában előírt küldöncszolgálatot azoknál a parancsnokságoknál, amelyek irodaszolgáival nem rendelkeznek, a helyi őrsnapos csendőre, csendőriskoláknál pedig a napos és ügyeletés csendőr köteles ellátni.

Az állomáshelyen kívül teljesítendő küldönc- (futár-) szolgálatra tiszteket vagy csendőröket csakis olyan sürgős és fontos parancsok vagy jelentések továbbítása céljából szabad igénybevenni, amelyeket bármely oknál fogva postán vagy távbeszélőn (távíráttal) nem lehet továbbítani.

27. §. Eljárás megbetegedéseknél.

194. Csendőrök megbetegedésüket az őrsparancsnoknak, illetőleg őrsön kívüli egyének közvetlen előjárójuknak szóval, ha pedig laktanyán kívül laknak és egészségi állapotuk miatt a laktanyába bemenni nem képesek, szolgálati jeggyel vagy megbizottjuk útján jelentik.

Rangosztályba nem sorolt havidíjasok abban az esetben, ha betegségük 3 napnál tovább tart, annak természetéről és előrelátható tartamáról orvosi bizonyítványt kötelesek beterjeszteni. Megbetegedett altisztekről az iskolánál és az őrsökön a csendőrségi ügyviteli szabályzatban előírt „Gyengélkedők Könyvé“-t kell vezetni.

Ha helyben orvos rendelkezésre nem áll és ha a betegség szemmel láthatóan könnyebb természetű, akkor addig, amíg a beteg egyén orvossal megvizsgáltatható,

a betegség tüneteit, valamint a test hőmérsékletét a gyengélkedők könyvébe az őrsparancsnok vezeti be. Beteg egyének hőmérsékletének megállapíthatása végett minden őrsnek lázmérővel kell ellátva lennie.

Mindig óvakodni kell attól, hogy egy — bár könnyebb természetűnek látszó — betegség elhanyagoltasék, azért arra kell törekedni, hogy beteg egyéneket már betegségük kezdetén orvos vizsgáljon meg.

195. Az őrsparancsnoknak, illetőleg a közvetlen előljáró parancsnoknak kötelessége alárendeltjeinek egészségi állapotát állandóan figyelemmel kíséreni.

Jogában áll bármely megbetegedett csendőrt orvossal megvizsgáltatni még abban az esetben is, ha a megbetegedett csendőr betegségét már egy ízben orvos igazolta, vagy ha arról orvosi bizonyítványt terjesztett be. Ha azt tapasztalná, hogy valamelyik alárendeltje beteges kinézésű vagy, hogy rajta betegség más jelei mutatkoznak, az illetőt abban az esetben is vizsgáltassa meg orvossal, ha az a betegségét nem jelentené, vagy megvizsgáltatását maga nem kívánná is.

Ha az állomáson csendőrségi gyengélkedőszoba áll rendelkezésre, a megbetegedett, de kórházi ápolást nem igénylő nőtlen egyéneket oda kell beutalni. Nős egyének családjuk körében ápolhatók.

Az őrsre beosztott nőtlen csendőrök kórházi ápolást nem igénylő megbetegedésük esetében legfeljebb 14 napig az őrsön, illetőleg a laktanyában ápolhatók. Könnyebb természetű betegségben szenvedő egyéneket 14 nap elteltével, a súlyosan megbetegedett, fertőző és a nemi bajos betegeket pedig azonnal kórházba kell átadni. Ha az ilyen egyén nem szállítható és e miatt őt az előbbi szabálytól eltérően az őrsön kell ápolni, ezt a körülményt az osztályparancsnokságnak kell bejelenteni.

196. Nemi betegségben megbetegedett egyének azt a nőszemélyt, akitől betegségiüket kapták, megnevezni kötelesek, hogy a betegség továbbterjesztésének meggátolására szükséges intézkedéseket a közigazgatási (állami rendőrségi) hatóság megtehesse. Az erre vonatkozó jelentéseket a szárnyparancsnoksághoz kell előterjeszteni és a szükséges intézkedéseket az teszi meg.

Olyan egyéneket, akik indokolatlanul beteget jelentettek, vagy nemi betegségiüket eltitkolták, felelőségre kell vonni.

197. Minden megbetegedést, kórházba átadást és felgyógyulást — tekintet nélkül a betegség tartamára — a csendőrségi ügyviteli szabályzatban előírt módon az osztályparancsnokságnak be kell jelenteni.

198. A Szolgálati Szabályzat I. Rész 276. pontjában előírt időszakos orvosi vizsgálatok — a 3 szolgálati évet be nem töltött csendőrök kivételével — a csendőrség egyéneire nem kötelezők.

A csendőrség egyéneit a csendőrségi orvos, illetőleg a helyben vagy legközelebb állomásozó honvéd vagy közrendészeti csapat vagy alakulat orvosa gyógykezeli, ott azonban, ahol ilyen honvéd (közrendészeti) orvos rendelkezésre nem áll, polgári orvos is megvizsgálhatja és gyógykezelheti.

199. Kórházi ápolást igénylő csendőröket a legközelebbi honvéd és közrendészeti kórházba kell átadni. A kórházba utalást az orvos végzi, ha azonban helyben orvos nincs, akkor — a kórtünetek leírása mellett — az őrsparancsnok. Polgári kórházba való átadás kivételesen csak akkor van megengedve, amidőn a beteget súlyos állapota miatt a legközelebbi honvéd kórházig sem lehet szállítani.

200. Tisztek megbetegedésénél a Szolgálati Szabályzat I. Rész 35. §-ában előírtak mértékadóak.

28. §. Öltözködés és felszerelés.

201. A csendőrség öltözeti cikkeinek szabását, alakját, színét, kelméjét és viselési módjait az „Öltözeti és felszerelési szabályzat a m. kir. csendőrség számára“ című szolgálati könyv határozza meg.

A csendőr öltözetének kifogástalan és szabályszerű voltára mind szolgálatban, mind szolgálaton kívül különös súlyt helyezzen. A csendőrnek a laktanyán kívül mindig szabályszerűen öltözködve és karddal kell megjelennie.

202. A szolgálatba lépő csendőrnek minden alkalommal tekintélyének megfelelő öltözetben, kalappal, kesztyűvel, löfegyveres szolgálatban mindig leeresztett állszíjjal, teljes és szabályszerű felszereléssel, megborotválkozva, — több tagból álló járőrnek pedig teljesen egyformán öltözködve és felszerelve kell lennie. Erre különös súlyt kell helyezni olyan helyeken, ahol a csendőr a közönség szemének és megítélésének fokozottabb mértékben van kitéve, mint pl. határátkelési helyeken, vasút-, hajó- vagy fürdőügyeleti szolgálatban, népgyűlések, vásárok, búcsúk stb. alkalmával. Feltűnően kopott vagy foltozott ruházatot nyáron semmi esetre sem szabad viselni, télen pedig csakis köpeny alatt. Szolgálatban álló csendőrnek olyan tárgyat, amely a járőrtáskában vagy a hátibőröndben el nem fér, a bűnjelek kivételével, vinnie nem szabad.

Csendőrnek vagy járőrnek szabálytalan vagy rendetlen öltözködéséért nemcsak az illető csendőrt vagy csendőröket kell felelősségre vonni, hanem azt a parancsnokot is, aki a csendőrnek megengedte, hogy a laktanyát abban az öltözetben elhagyja, illetőleg aki a szabálytalanul vagy rendetlenül öltözött járőrt eligazította.

Összpontosítás esetében annak a parancsnoknak, aki az összpontosítást elrendeli, a parancsban az egyöntetű öltözködést és felszerelést is szabályoznia kell. Zárt alakulatok málháját — a hátibőröndök kivételével — mindig járóművön kell az alakulat után szállítani.

Hasonlóképpen súlyt kell helyezni arra, hogy minden zárt csendőrségi alakulat, amely akár díszelgési, akár pedig karhatalmi célból a nyilvánosság előtt megjelenik, a csendőrség tekintélyének megfelelően, egyöntetűen, teljesen kifogástalanul legyen öltözködve és felszerelve. Ezért a kivonult alakulat parancsnoka illetőleg az a parancsnok felelős, aki a legénységet útba-indította.

Nyáron nagy melegben — de csak községeken vagy lakott helyeken kívül, továbbá vasúton (hajón) utazáskor — a nyakszegély levétele bekapcsolt zubbonnyak mellett, valamint az állszíjnak a kalapba helyezése és

a kesztyűk lehúzása meg van engedve. Vasúton utazás alkalmával a köpeny és kalap letehető, a fegyverzetet és járőrtáskát azonban letenni nem szabad.

203. A puskának a szolgálat egész tartama alatt mindig megtöltve kell lennie és pedig olyan módon, hogy négy töltény a szekrényben legyen. A tárból kivett ötödik töltényt a tölténytáskában kell elhelyezni. Ezenfelül a tölténytáskában összesen 15 tölténynek kell lennie. A szuronyt a puskára feltűzve kell hordani.

Közlekedési eszközök igénybevétele esetében a szuronyt le kell venni.

204. Minden közbiztonsági szolgálatot puskával kell teljesíteni, azonban a nappali helyi szolgálatot és a vasút- (hajó) ügyeletet a pisztollyal ellátottak pisztollyal is teljesíthetik. A szakaszparancsnok szolgálatban — a karhatalmi szolgálatot kivéve — kardot és pisztolyt visel.

Az örsállomáson kívül minden szolgálatot járőrtáskával és szuronyhüvellyel kell teljesíteni. A hátibőröndöt vezényléseknél és összpontosításoknál mindig, előreláthatóan több napra terjedő karhatalmi szolgálatoknál pedig a szükséghez képest az örsparancsnok rendelkezése szerint kell viselni.

Járőrszolgálatban hátibőröndöt viselni nem szabad.

205. A szolgálat érdekében szükséges, hogy minden csendőrnek jól járó zsebórája és saját nevével vagy annak kezdőbetűivel ellátott pecsétnyomója legyen és ezeket szolgálatba mindig magával vigye.

206. A napos csendőr jelvényei: a kalap, a jelsíp-zsinór, a kard és a derékszíjon a tölténytáskák. Ha a napos csendőr ebben a minőségében elfoglalva nincs, akkor a kalapját akként helyezi ágyának fejevánkására, hogy annak címere az ágy lábrésze felé legyen fordítva; a kardját pedig a külső részével felfelé fordított kardhüvelytáskával hosszában akként fekteti az ágy közepére, hogy a markolatkupak az ágy láb részétől egy arasznyira essék.

207. Hogy a szolgálatban álló csendőrnek még milyen tárgyakkal kell ellátva lennie, azt az „Öltözeti és felszerelési szabályzat a m. kir. csendőrség számára“ című szolgálati könyv írja elő.

208. A csendőr szolgálatban szolgálati ruházatát, ha pedig a laktanyát szolgálaton kívül elhagyja, kimenő ruházatát viselje. Kimenő ruházatot szolgálatban csak esetenként kiadott külön parancsra szabad viselni.

209. A legénységnek díszruhát kell viselnie:

1. Ha az Államfő ideiglenes tartózkodásra az állomásra érkezik, az ott tartózkodás egész tartama alatt.

Ha azonban az Államfő az állomásra 8 napnál tovább tartó ideiglenes tartózkodásra érkezik, a díszruhát csak a megérkezés és az elutazás napján, valamint vasárnapokon és ünnepnapokon kell viselni, de az ott tartózkodás egész ideje alatt a belső és a helyi szolgálatot kimenő ruhában kell teljesíteni.

2. Ha a miniszterelnök, a honvédelmi és a belügyminiszter, a honvédség főparancsnoka, a csendőrség felügyelője, a csendőrség felügyelőjének helyettese, a beosztott tábornoka, vagy az illetékes csendőrkerületi parancsnok hivatalosan, illetőleg szolgálatban az őrsállomásra érkezik: a megérkezés napján.

3. Az Államfő születése és nevenapján, valamint Szent István király napján.

4. Díszkivonulások alkalmával.

5. Ünnepélyes alkalmakkor (esküvő, temetés stb.), amidőn a díszruha viselését a társadalmi illemszabályok megkívánják.

Az 1., 2., és 3. alpont alatt felsorolt esetekben a díszruhát belső szolgálatban, helyi szolgálatban és szolgálaton kívül kell viselni.

Tisztekre a fenálló külön rendelkezések mértékadóak.

210. Tisztek szolgálaton kívül polgári ruhát viselhetnek, ennek azonban mindig kifogástalannak és a tiszti állás tekintélyének megfelelőnek kell lennie. Csendőröknek polgári ruha viselése csak külföldre engedélyezett szabadság esetében van megengedve.

211. A ruházatot, felszerelést és fegyverzetet az őrsparancsnok hetenként egyszer részletesen megvizsgálni köteles.

29. §. Vezénylések, összpontosítások és díszkivonulások.

212. Az állandó szolgálati beosztásból más szolgálati helyre való ideiglenes beosztás: — tekintet nélkül arra, hogy ez az állomáshely változtatásával jár-e vagy sem — vezénylés.

Három hónapnál rövidebb ideig tartó vezénylés „ideiglenes“, három hónapnál hosszabb ideig tartó vezénylés pedig „tartós“. Vezénylés elrendelése alkalmával annak előrelátható tartamát lehetően mindig meg kell jelölni. Három hónapnál hosszabb ideig tartó ideiglenes vezénylés a három hónap eltelte után — kivéve a tanfolyamokba való vezényléseket — külön rendelkezés nélkül tartós vezényléssé minősül.

213. Vezénylés elrendelésére jogosítva vannak:

a) Tisztek tartós vezénylésére és tiszteknek egyik kerület kötelékéből a másikéba való ideiglenes vezénylésére a belügyminiszter (személyi osztály útján).

b) Tisztek ideiglenes vezénylésére a kerület kötelékén belül a kerületi parancsnok.

c) Csendőrök ideiglenes és tartós vezénylésére egyik kerület területéről a másikéba a belügyminiszter (személyi osztály útján).

d) Csendőrök tartós és ideiglenes vezénylésére egyik osztályparancsnokság területéről a másikéba a kerületi parancsnok.

e) Csendőrök ideiglenes és tartós vezénylésére — az őrsparancsnokok tartós vezénylésének kivételével — az osztályparancsnokság területén belül az osztályparancsnok.

A szárnyparancsnok vezényléseket csakis halasztást nem tűrő sürgős esetekben, csupán saját területére és az osztályparancsnok utólagos jóváhagyásának kikérése mellett rendelhet el.

214. Ideiglenesen vezényelt csendőrök — amennyiben útbaindulásuk napját meg nem határozták vagy az azonnal való útbaindulásukat el nem rendelték, — legkésőbb a parancs vételétől számított 48 óra alatt útbaindulni kötelesek. Áthelyezett és tartósan vezényelt nős csendőröket 8, nőtlenekeket 3 napi szabadság illet meg, amely a rendes szabadságba be nem tudható. Ha az át-

helyezettnek vagy tartósan vezényeltnek azonnal útba kell indulnia, akkor ezt a szabadságát csak később veheti igénybe.

A vezényléseket lehetően úgy kell beosztani, hogy azokból minden csendőr — családi állapotára való tekintet nélkül — évenként egyenlő mértékben vegye ki részét. Hosszabb tartamú vezénylés szükségessége esetében a vezényelt egyéneket havonként lehetően fel kell váltani.

215. Nagyobb csendőrségi erőnek vezénylés útján egy helyre való összevonása „összpontosítás“.

Húsz főnél nagyobb erőt igénylő karhatalmi szolgálatok teljesítésére elsősorban a csendőriskolák hivatottak; karhatalmi célokra az őrsök állományából 20 főnél nagyobb összpontosítást csak akkor szabad elrendelni, ha az iskolák erre a célra bármi okból alkalmazhatók nem volnának, vagy ha azok számereje elegendő nem volna.

216. Összpontosítás elrendelésére jogosítva vannak: a belügyminiszter, továbbá saját állományukból a kerületi-, az osztály- és a szárnyparancsnokságok.

Halasztást nem tűrő sürgős esetekben, nevezetesen, ha az összpontosítás elrendelésére jogosított parancsnokság intézkedését kikérni vagy bevárni nem lehet, minden parancsnok jogosult a saját állományából kiállítható létszám erejéig összpontosítást elrendelni. Ilyen esetekben az őrsparancsnok is jogosult a szükséges megerősítés kirendelése végett a szomszédos őrsöket közvetlenül is megkeresni, de ezt a szárnyparancsnokságnak bejelenteni köteles.

217. Összpontosítások alkalmával kellő számú tisztnek vezényléséről kell gondoskodni.

Ha az összpontosított erő létszáma a 20 főt eléri, föltétlenül tisztet is kell vezényelni.

218. Őrsöknek egyes különleges alkalmakkor (vásár, búcsú, átkutatás stb.) való ideiglenes megerősítése, ha az 3 napnál tovább nem tart és ha az igénylendő legénység létszáma a 10 főt meg nem haladja, összpontosításnak nem tekinthető és a szükséges legénység a szomszédos őrsök által ilyen esetben az érdekelt őrs megkeresésére is kirendelhető, tekintet nélkül arra, hogy

azok szervezetszerűen ugyanazok alá a tiszti parancsnokságok alá tartoznak-e vagy sem.

Minden összpontosítást — kivéve a céllövészet végett, valamint az őrsparancsnokok (l. 216. pont) által elrendelt összpontosításokat — a kerületi parancsnokságnak, illetőleg az utóbbi által elrendelt összpontosítást a belügyminiszternek (szolgálati osztály útján) indokai-val együtt az elrendeléssel egyidejűen be kell jelenteni.

Céllövészet céljából való összpontosításról szükség esetében az osztályparancsnok gondoskodik; céllövészetre azonban egyszerre egy őrs tényleges állományának legfeljebb a felét rendelheti be.

219. Csendőrségi csapatoknak csak a Szolgálati Szabályzat I. Rész IX. fejezetében meghatározott ünnepeken és díszkivonulásokon szabad résztvenniök. Egyházi szertartásoknál közvetlenül közreműködő csapatként csendőrcsapatokat csak akkor lehet alkalmazni, ha helyben honvédségi csapat nincs és ha helyben megfelelő létszámú zárt csendőrségi alakulat áll rendelkezésre. Ünnepeken részvétel céljából összpontosítást nem szabad elrendelni.

Díszőrség és díszszázad gyanánt a csendőrség csak a Szolgálati Szabályzat I. Rész 47. és 47/a §-ában előírt esetekben és csak akkor alkalmazható, ha helyben honvéd csapatok nincsenek és ha ilyen célra megfelelő létszámú zárt csendőrségi alakulat helyben rendelkezésre áll. Csendőrségi csapatok állomáshelyükön kívül ilyen szolgálatra csak a belügyminiszter által esetenként kiadott külön rendelkezés alapján alkalmazhatók.

220. Csendőrségi egyének temetése alkalmával a Szolgálati Szabályzat I. Rész 53. §-ában előírt gyászkíséretet lehetően a csendőrség helyben levő állományából kell kirendelni. Ha a helyben lévő létszám a gyászkíséret kiállításához nem elegendő, a gyászkíséret kivevénylését a helyben lévő honvéd állomásparancsnokságtól kell kérni.

Tényleges állományú tisztek és szolgálatban elesett csendőrök temetéséhez az előírt gyászkíséretet — a Szolgálati Szabályzat I. Rész 398. pontjában foglaltaktól eltérően — valamely csendőriskola állományából akkor

is ki kell rendelni, ha a temetés az iskola állomáshelyén kívül történik.

Tényleges állományú honvéd egyének temetésénél, ha helyben honvéd csapatok nincsenek, gyászkíséretet a csendőrség ad, föltéve, hogy helyben megfelelő létszámú zárt alakulat áll rendelkezésére.

30. §. Fegyelmi fenyítő hatalom.

221. A csendőrség tagjai a Szolgálati Szabályzat I. Rész XIII. fejezetében tárgyalt fegyelmi fenyítő hatalomnak vannak alávetve.

Csendőrségi egyének által elkövetett minden büntetendő cselekményt — tekintet nélkül arra, hogy ez előreláthatóan fegyelmi vagy bírói úton lesz-e megtorolva — rendszerint a közvetlen előljáró tiszti parancsnok vagy egy erre a célra külön kirendelt tiszt vizsgáljon ki. — Csekélyebb fontosságú ügyek kivizsgálásával a szakaszparancsnok is megbízható. A kivizsgálást mindig az az előljáró tiszti parancsnokság kezdeményezi, illetőleg rendeli el, amelynek az elkövetett büntetendő cselekmény először jutott tudomására. Ha a büntetendő cselekményről nem az előljáró, hanem valamely más parancsnokság értesült, az utóbbi azt a terhelt közvetlen előljáró tiszti parancsnokságával közli.

A kivizsgálónak a terheltnél mindig magasabb rendfokozatúnak vagy magasabb szolgálati állásban lévő rangidősebb egyénnek kell lennie.

A fegyelmi eljárás tárgyául szolgáló és kevésbé súlyosnak látszó olyan esetekben, midőn a tényállást vizsgálat nélkül is meg lehet állapítani, vagy az olyan nyilvánvaló, hogy kivizsgálásra szükség nincs, a kivizsgálást mellőzni lehet.

Minden kivizsgálást az annak alapjául szolgált cselekmény vagy esemény tudomásulvétele, illetőleg a feljelentés vagy a kivizsgálást elrendelő parancs kézhezvétele után — ha más rendelkezés nem történt — legkésőbb 8 nap alatt meg kell kezdeni és a lehető leggyorsabban befejezni. Ha valamely kivizsgálás megkezdésétől számított 8 nap alatt be nem fejezhető, erről annak

a parancsnokságnak, amely azt elrendelte, indokolt jelentést kell tenni.

222. Az eset tudomásul vétele, illetőleg a parancs vagy a feljelentés kézhezvétele után azonnal ki kell vizsgálni:

- a) Függelomsértést és szökést.
- b) Fegyverhasználatot.
- c) Csendőregyének által elkövetett és nyilvános botrányt vagy közfeltűnést keltett súlyos természetű bűncselekményt.
- d) Súlyos természetű őrszolgálati kötelességsértést.
- e) Csendőregyének lefegyverzését.
- f) Csendőregyén által, vagy csendőrlaktanyában elkövetett öngyilkosságot.
- g) Csendőrség őrizetében levő fogoly megszökését vagy elhalálozását.
- h) Szolgálati lovaknak takonykórban vagy bőrféreg betegségben, szolgálati ebeknek veszettségben való megbetegedését, továbbá ugyanezeknek az állatoknak bármely ragályos betegségben való elhullását.

223. A kivizsgálás célja mindazoknak az adatoknak és körülményeknek részletes és pontos megállapítása, amelyekből az ügy elintézésére illetékes parancsnok el tudja dönteni, hogy büntetendő cselekmény egyáltalában fennforog-e és ha igen, úgy minő cselekmény, továbbá, hogy ki, mikor, hol, milyen módon, miért és kinek sérelmére követte azt el, kik az eset tanúi és mik a cselekmény súlyosbító és enyhítő, terhelő és mentő körülményei.

A kivizsgálást rendszerint az annak alapjául szolgáló cselekmény vagy esemény elkövetési helyén kell megejteni. A kivizsgálás folyamán minden olyan körülményt részletesen meg kell állapítani, amely a cselekmény elbírálása szempontjából fontossággal bír. Ebből a célból a kivizsgáló köteles mind a terheltet, mind az esetleges sértettet, továbbá a tanukat is az esetre nézve részletesen kikérdezni, a bűnjeleket és tárgyi bizonyítékokat biztosítani és általában arra törekedni, hogy az egész esemény vagy cselekmény részletesen felderíthessék.

A kivizsgálás tárgyilagos megejtéséért a kivizsgáló személyesen felelős.

224. A kikérdezést rendszerint a kikérdezendő egyén tartózkodási helyén, lehetően csendőrségi épületben, ilyen épület hiányában a község házában vagy valamely közigazgatási (rendőri) hivatalos helyiségben kell megejteni, hová a tanukat a közigazgatási hatóság, a rendőrkapitányság, vagy a községi előljáróság útján kell megidézni.

Idegen szárnyparancsnokságok területén lakó egyéneket lehetően mindig az illetékes csendőr szárnyparancsnokság által kell kikérdeztetni. A kivizsgáló az ilyen tanuk lakóhelyére kikérdezésük végett csak akkor utazhatik, ha a kivizsgálás helyéhez közel laknak vagy, ha a kivizsgálás érdeke, illetőleg eredményének biztosítása az illető tanuk azonnali és személyes kikérdezését szükségessé teszi, végül ha a tanu akár azért, mert állandó tartózkodási helye nincs, akár bármi más okból az illetékes szárnyparancsnok által előreláthatóan nem lesz kikérdezhető.

225. A kivizsgálás befejezése után annak eredményéről a kivizsgálást elrendelő, illetőleg, ha azt a kivizsgáló parancsnok kezdeményezte, az elbírálásra hivatott parancsnoksághoz részletes jelentést kell felterjeszteni, kivéve ha a kivizsgáló parancsnok egyszersmind az elbírálásra hivatott parancsnok is. Ennek a jelentésnek a következőket kell tartalmaznia:

a) „*A kivizsgálás alapja.*“ Itt jelenteni kell, hogy a kivizsgáló a kivizsgálást mely parancsnokságnak mikor kelt és milyen számú parancsára, illetőleg hivatalból megejtett kivizsgálásnál, hogy azt kinek feljelentése vagy észlelete alapján ejtette meg.

b) „*Tényállás*“ alatt a cselekmény vagy esemény lefolyását kell részletesen leírni és pedig időrendi sorrendben úgy, amint az történt, illetőleg amint azt a kivizsgáló megállapította. A tényállás leírásánál minden fölösleges hosszadalmasságot és a lényegtelen körülményeknek minden fölösleges részletezését kerülni kell és csupán azoknak a részleteknek a leírására kell szorítkozni, amelyek az esemény vagy a cselekmény elbírálása szempontjából fontossággal bírnak.

Ha a kivizsgálás alapját képező parancs vagy feljelentés több vádpontot tartalmaz, a tényállást vádpontokint, római számokkal elkülönítve kell tárgyalni. Ha valamely vádpont tekintetében a tényállást megállapítani nem sikerült, ezt kifejezetten meg kell említeni.

c) „*Sértett*“ alatt a sértett vagy sértettek vezeték- és keresztnévét (katonai és csendőregyéneknél rendfokozatát), korát, vallását, családi állapotát, foglalkozását és állandó tartózkodási helyét (lakáscímmel), illetőleg szolgálati beosztását, ezután pedig előadását kell ismertetni. Ha a sértett vagy sértettek előadása a tényállásban foglaltakkal megegyezik, elég az abban foglaltakra utalni. Az esetleg eltérő részleteket azonban külön ki kell emelni.

d) „*Tanuk*“ alatt a tanuk vezeték- és keresztnévét (katonai és csendőregyéneknél rendfokozatát), korát, vallását, családi állapotát, foglalkozását, állandó tartózkodási helyét (lakáscímmel), illetőleg szolgálati beosztását, valamint a terhelthez való személyes viszonyát, ezután pedig előadásukat kell egyenkint ismertetni. Ha a tanuk vallomása megegyező, az a tanuk személyi adatainak felsorolása után együttesen is tárgyalható. Ha pedig a tanuk vagy egyes tanuk vallomása a tényállásban foglaltakkal megegyezik, elég ezt felemlíteni, az esetleg eltérő részleteket azonban külön ki kell emelni.

A terhelt védelme vagy bűnösségének bizonyítása szempontjából döntő fontosságú részleteket az egyes tanuk vallomásainak ismertetésénél még akkor is be kell jelenteni, ha azok a tényállás alatt már tárgyalattak.

e) „*Terhelt*“ alatt a terhelt (terheltek) vezeték- és keresztnévét, születési és illetőségi helyét, korát, vallását, családi állapotát, rendfokozatát és szolgálati beosztását, azután pedig azt a körülményt kell feltüntetni, hogy a terhelt a terhére rótt cselekményt beismerte-e vagy sem, illetőleg, hogy az esettel kapcsolatban mit jelentett. A terhelt védekezését külön ki kell emelni.

Minden terhelnél külön meg kell említeni, hogy szabadlábban hagyták-e vagy pedig a katonai bünvádi perrendtartás 171. és 172. §-a alapján előzetes letartó-

tatásba helyezték-e. Letartóztatás esetében annak napját is jelenteni kell.

f) „*Megjegyzés*“ alatt a kivizsgáló által jelenteni kívánt olyan körülményeket kell tárgyalni, amelyeket az a)–e) címszavak egyike alatt sem lehetett felvenni, továbbá a jelen utasítás 463. pont 6. alpontjának a) és b) betűje alatt előírtakat.

g) „*Polgári illetékesség*“ alatt jelenteni kell, hogy a sértett, illetőleg sértettek és tanúk (amennyiben az illetők polgári egyének) mely járásbírótság és mely közigazgatási (állami rendőrségi) hatóság illetékessége alá tartoznak.

h) „*Mellékletek*“ alatt a részletes jelentéshez csatolt mellékleteket, valamint az esetleg biztosított bűnjeleket és tárgyi bizonyítékokat kell felsorolni, ez utóbbiaknál annak bejelentése mellett, hogy azok hol, mikor és kitől vétettek őrizetbe, mennyiben bírnak bizonyító erővel és végül, hogy további megőrzés végett mikor, hol és kinek adattak át.

Ha valamely címszó alatt jelenteni való nincs, az illető címszót egészen el kell hagyni.

A kivizsgáló az általa megállapított tényállás és a beszerzett személyi és tárgyi bizonyítékok alapján — külön íven — „*Vélemény*“ címszó alatt véleményt nyilvánít arról, hogy mit talált beigazoltnak s mit nem; továbbá rámutat az enyhítő és súlyosbító körülményekre.

226. A részletes jelentésben a közbeeső parancsnokságok a hatáskörükből kifolyóan tett intézkedéseket (elvezénylés, előzetes letartóztatásba helyezés stb.) jelentik. Véleményüket ugyancsak a véleményező ívre írják. Az osztályparancsnokság csatolja a terheltnek büntetési jegyzőkönyvi kivonatát, eredeti alosztályi anyakönyvi lapját és minősítvényi táblázatát.

Ha az illetékes parancsnok a bűnvádi eljárás megindítását rendeli el, az eredeti személyi és erkölcsi okmányokat az osztályparancsnokságnak visszaadja és az osztályparancsnokságot azok másolatának felterjesztésére utasítja.

227. Ha a terhelt büntetett vagy olyan vétséggel van gyanúsítva, amely fegyelmi úton vagy egyáltalában

nem, vagy csak olyan mértékű fenytéssel látszik ki-elégítően megtorolhatónak, aminőt csupán a kerületi parancsnok szabhat ki, a részletes jelentést a kerületi parancsnoksághoz kell felterjeszteni.

228. Ha a fegyelmi elintézés alapjául valamely polgári egyén feljelentése szolgált és a feljelentés tárgyát csupán fegyelmi kihágás képezte, a feljelentőt az eljárás végérvényes befejezése után az elintéző parancsnokság — az elintézés módjának közlése nélkül — csupán arról köteles értesíteni, hogy a feljelentés érdemleges elintézését nyert.

Egyebekben a katonai bűnvádi perrendtartás 138. §-ának 2. bekezdésében foglaltak irányadók.

229. A Szolgálati Szabályzat I. Rész 650. pontjában előírt tényvázlatot az osztályparancsnokság csak olyan ügyekről szerkeszti meg, amelyekről úgy látja, hogy bírci úton kell megtorolni. Amennyiben az illető ügyben részletes jelentést terjesztettek fel, külön tényvázlatot szerkeszteni nem kell, hanem a részletes jelentésre pótlóan csak a Szolgálati Szabályzat I. Rész 650. a) alpontjában foglalt adatokat kell rávezetni.

A csendőrségnél alkalmazott polgári egyének elleni fegyelmi eljárást külön fegyelmi szabályzat szabályozza.

230. Azokat az eseteket, amikor az altisztek és csendőrök fegyelmi úton eltávolíthatók, a jelen utasítás 28. és 29. pontja határozza meg.

Ezekben az esetekben a csendőrlegénység eltávolítása iránt a kerületi parancsnokság indokolt — és az illető anyakönyvi lapjának kivonatával, büntetési jegyzőkönyvi kivonatával és minősítvényi táblázatával felszerelt — véleménye alapján a belügyminiszter (személyi osztály útján) dönt.

231. A Szolgálati Szabályzat I. Rész 664. pontja a csendőrségnél alkalmazást nem nyer.

A szárnyparancsnok és az iskolaparancsnok a Szolgálati Szabályzat I. Rész 666. pontjában, az osztályparancsnok a 667. pontban meghatározott fegyelmi fenytő hatalommal van felruházva és a szerint, amint ki vannak különítve vagy nincsenek, az említett

pontokban foglalt fegyelmi fenyítő hatalmat a kikülönített vagy ki nem különített alosztály-, illetőleg osztályparancsnokot megillető terjedelemben gyakorolják. A kerületi parancsnokot a csapatparancsnok fegyelmi fenyítő hatalma (Sz. Sz. I. R. 668. p.) illeti meg.

A fegyelmi fenyítő hatalmat a Szolgálati Szabályzat I. Rész 671. pontja szerint a csendőrség felügyelője gyakorolja.

Szemlén lévő olyan csendőrségi előljáró, akit különben a fegyelmi fenyítő hatalom állásánál fogva meg nem illet, ha főtiszt: az alosztályparancsnok, ha törzstiszt: az osztályparancsnok, ha pedig ezredes vagy a kerülethez beosztott törzstiszt: a csapatparancsnok fegyelmi fenyítő hatalmával bír.

Összpontosított csendőrségi erő, tanfolyam, valamint különleges csendőrségi alakulat parancsnoka, ha főtiszt: az alosztályparancsnok, ha törzstiszt: az osztályparancsnok, ha pedig ki vannak különítve: az előbbi a kikülönített alosztály-, az utóbbi a kikülönített osztályparancsnok, ha pedig ezredes: a csapatparancsnok fegyelmi fenyítő hatalmával bír.

A tisztekre kiszabott minden fenyítésről a kerületi parancsnoksághoz azonnal jelentést kell tenni.

232. A kerületi parancsnokság a tisztekre kiszabott minden fenyítésről (l. az előbbi pont utolsóelőtti bekezdését is) havonta — és pedig minden egyes tisztről külön-külön — büntetési jegyzőkönyvi kivonatot terjeszt fel a csendőrség felügyelőjéhez. A legénységre kiszabott fenyítésekről az alárendelt parancsnokságok az osztályparancsnoksághoz havonta összesített büntetési jegyzőkönyvi kivonatot terjesztenek fel. Az osztályparancsnokság az általa kiszabott vagy hozzá bejelentett fenyítésekről szóló büntetési jegyzőkönyvi kivonatokot átvizsgálás végett havonta a kerületi parancsnoksághoz felterjeszti.

Tisztek fenyítéseit a kerületi parancsnokság esetenként, a csendőrök fenyítéseit pedig az osztályparancsnokság havonta hirdeti ki.

Elvezényelték megfenyítéséről a főbüntetési jegyzőkönyvet vezető állományilletékes parancsnokságot azonnal értesíteni kell.

233. A Szolgálati Szabályzat I. Rész 673. pontjában az állomásparancsnok részére biztosított fegyelmi fenyítő hatalom minden állomáson a rangban legidősebb csendőrtiszti parancsnokot az illető állomáson állandóan vagy ideiglenesen tartózkodó összes olyan csendőregyénekkel szemben megilleti, akiknek helyben nincsen fegyelmi fenyítő hatalommal felruházott előljáró tiszti parancsnokuk, de ezt a fenyítő hatalmát csak olyan rendfokozatú egyénekkel szemben és csak olyan terjedelemben gyakorolhatja, akikkel szemben, illetőleg amilyen terjedelemben őt a fegyelmi fenyítő hatalom szolgálati állásánál fogva különben is megilleti.

Az ilyen módon kiszabott fenyítéseket — amelyekről külön büntetési jegyzőkönyvet kell vezetni — a megfenyített egyén előljáró osztályparancsnokságával közölni kell. Ha a fenyítés, amelyet előreláthatóan ki kell szabni, az illető csendőrparancsnok fegyelmi fenyítő hatalmának terjedelmét meghaladná, az elkövetett cselekményről a megfenyítendő egyén illetékes osztályparancsnokságának, tiszteknél a kerületi parancsnokságnak jelentést kell tenni, illetőleg értesítést kell küldeni.

234. Tényleges csendőregyénekre kiszabott fogságfenyítéseket polgári foghelyiségben végrehajtani nem szabad.

235. Tekintettel a csendőrségi szolgálat sajátlagos voltára a Szolgálati Szabályzat I. Rész 657. pontjában előírt fenyítések közül a csendőrségnél nem alkalmazhatók:

- a) altisztek lefokozása az eltávolítás esetét kivéve;
- b) gúzsakötés és megkötözés.

A mindennapi megjelenés kihallgatásnál meghatározott öltözetben, valamint a szigorított fogság pedig csakis csendőriskoláknak és zárt csendőrségi alakulatoknak legénysége, nemkülönben irodai szolgálatra beosztott csendőrök ellen alkalmazhatók.

A jelen pontban fel nem említett fenyítési nemek a Sz. Sz. I. Rész rendelkezései szerint nyernek alkalmazást.

236. Fenyítések kiszabásánál szolgáljon irányadóul, hogy:

a) próbacsendőrökkel és csendőrökkel szemben a Sz. Sz. I. Rész 657. pont A) fejezetében felsorolt fenyítésnemeket;

b) továbbszolgáló, azaz olyan csendőrökkel szemben, akik összesen 6 évi beszámítható katonai és csendőri szolgálattal bírnak, ugyancsak a Sz. Sz. I. Rész 657. pont A) fejezetében foglalt fenyítésnemeket, a fogás fenyítések tekintetében mindazonáltal a most említett fejezet 3. alpontjának utolsó bekezdésében foglalt megszorítással és végül

c) őrmesterektől felfelé a Sz. Sz. I. Rész 657. pont B) fejezetében foglalt fenyítésnemeket kell alkalmazni.

A b) alpontban említett továbbszolgáló csendőrök alatt kizáróan a „csendőr“ rendfokozatban lévő legénységi egyéneket kell érteni. Az illetőknek ugyanott említett 6 évi összes szolgálati idejébe a katonaságnál eltöltött előző szolgálati idejéből legfeljebb 3 évet lehet beszámítani.

VI. Közbiztonsági szolgálat.

31. §. Területi illetékesség. Szolgálati működés idegen csendőrségi és állami rendőrségi területen.

237. A csendőrség működési területét a jelen utasítás 4. pontja szabályozza.

238. A m. kir. csendőrség és az állami rendőrség működési területének határát a területükhöz tartozó községek vagy városok közigazgatási határa képezi. Olyan helységekből, amelyeknek belső területén az állami rendőrség, külső területén pedig a csendőrség látja el a közbiztonsági szolgálatot, a rendőri őrszemélyzet és az illetékes csendőrörsök működési határát az illetékes rendőrkapitányság az elsőfokú közigazgatási hatóság vezetőjének (polgármester, főszolgabíró), meghallgatása után a csendőr szárnyparancsnokkal egyetértve, állapítja meg. Ha a rendőrkapitányság és a csendőr szárnyparancsnokság valamely kérdésben nem tud megegyezni, a rendőrkerületi főkapitánynak és a csendőrkerületi parancsnoknak kell egymással megállapodniok. Az írásba foglalt megállapodást jóváhagyás, esetleg döntés végett a belügyminiszterhez kell felterjeszteni.

239. A csendőrségnek az állami rendőrség működési területén karhatalmi szolgálatokra való ideiglenes alkalmazását esetről-esetre a belügyminiszter (szolgálati osztály útján) rendeli el. Állandó szolgálatteljesítésre a csendőrség az állami rendőrség működési területén és viszont — a jelen utasítás 4. pontjában foglalt eseteket kivéve — nem alkalmazható.

240. Az ország határát sem nyomon üldözés céljából, sem más okból átlépni nem szabad, hacsak e tekintetben az illető szomszéd állammal kölcsönösségen alapuló megegyezés nem áll fenn.